

PROFI-VOLBA V RŮŽOVÉ TŘÍDĚ

David Doubek, Markéta Levínská

OBSAH

Získání hlavních dat

Třída a její charakter

Přijetí přehled

K formě předkládané zprávy

Klíč k případům

Základní členění

1. Subjektivní zájem a perspektiva

Hledání vnitřku

Zájem a konkrétní škola

Zájem jako interakce, interpretace a konstrukce (zprostředkování zájmu)

Perspektiva (budoucnost/ platnost)

2. Limitující faktory

Limit aktuální nabídky

Jak se to dozvědět?

Limit osobních možností

Limit rodinné tradice

Limit rodinného příjmu

3. Proces volby (Kluci; Dívky)

Shrnutí

Informování se o škole

Celková role rodičů a sociální reprodukce

Spokojenost s volbou

Zodpovědnost za volbu: legitimita volby

Strategie úspěchu a neúspěchu (akomodace a slepota)

Hledání zájmu - tendence, oběti

Závěr

Získání hlavních dat

Základní data o žácích a jejich volbě jsme získali pomocí formuláře, který obsahoval otázky, týkající se volby budoucí profese. Podrobnější informace o tom, jaké motivace je vedly k výběru určité školy, jsme čerpali ze řízených rozhovorů s jednotlivými žáky. Podobné rozhovory, jež se týkaly koníčků, přání a snů ohledně budoucnosti a povolání, jsme vedli v sedmé, osmé a čtvrté třídě. Velmi cenné pro nás byly rozhovory s třídní učitelkou. Celkový pohled na situaci a způsob práce školy při vyhledávání vhodného třetího stupně pro žáky nám podala výchovná poradkyně a zástupkyně ředitelky v jedné osobě. K diskusi se přidala také paní ředitelka. Doplnující informace o středních školách a učilištích čerpáme z jejich webových stránek.

Třída a její charakter

V devátém ročníku bylo v námi sledované třídě celkem 27 žáků, z toho 12 hochů a 15 děvčat. Jedna dívka (Martina) nebyla ze zdravotních důvodů v 9. třídě klasifikována, tudíž jej opakovala. To znamená, že o přijetí na 3. stupeň usilovalo 14 dívek. Bohužel minulý školní rok opakovali osmou třídu dva chlapci (Leo a M.)¹ a jedna dívka (Rozárka). Tudíž vypadli z našeho výzkumu. Jedna dívka si nepřeje být zařazena do výzkumu. Neuvádíme tedy její podrobnou kazuistiku.

Nejstarší žákyně (Simona) se narodila v říjnu 1986.² Dalších sedm žáků se narodilo před zářím 1987. Bořivoj opakoval 3. ročník ze zdravotních důvodů a zbývajících šest (Vítek, Lenka, Petra, Nina, Karla, Jarka) mělo odklad školní docházky (Na konci školní docházky jim bylo téměř 16 let.) Zbytek třídy dokončuje školní docházku v 15 či 15 a půl letech.

Většina rodičů zkoumaných dětí má středoškolské vzdělání: 9 otců a 14 matek; 6 otců a 5 matek má vysokoškolské vzdělání; vyučeno je 7 otců a 4 matky; 2 otcové a 2 matky mají základní vzdělání. V některých případech nemá vzdělání a zaměstnání otců na dítě prakticky žádný vliv, protože s dětmi neudržují vzájemné kontakty.

Co se týče historie třídy: v šestém ročníku odešly tři žákyně (premiantky) na dlouholeté gymnázium. Žádní hoši (ačkoli měli výborná vysvědčení) tuto cestu nevolili. Velkým sociálním zlomem byl pak sedmý ročník, kdy došlo k spojení tříd A a B, jehož důsledkem bylo zdvojnásobení počtu dětí na 30.³ Někteří žáci si stěžovali, že je jich příliš a učitelé je nebudou mít čas zkoušet a tudíž nebudou mít možnost si opravovat známky. Naopak pár žáků spojení tříd vidělo jako možnost pro rozvíjení již navázaných přátelských kontaktů. Dá se říci, že až na drobné verbální potyčky, myšlené jako legrace, proběhlo spojení tříd bez problémů. Samozřejmě, že mělo vliv na strukturu třídy a její společenský život a to víceméně pozitivní.

Během školních let byla třída nucena akceptovat jednotlivce, kteří do ni přicházeli buď, že museli opakovat ročník, nebo se přestěhovali z jiného města, popřípadě byli přeloženi z jiné školy. Až na výjimky⁴ třída nakonec přijala každého. Dokonce v ní v osmém ročníku našel azyl Hubert a v devátém ročníku Ela. Hubert odešel z gymnázia a nechtěl se vracet do původní sídlištní školy. Extrovertní Hubert neměl se socializací v naší třídě prázdné problémy a Ela byla ráda, že zde našla klid, který ji nedopřála základní škola se sportovním zaměřením. Jak Ela, tak Hubert tvrdili, že sociální poměry jsou mezi Růžovou školou a jejich bývalými nesrovnatelné, a hodnotili ji velmi kladně.

Přijetí přehled

Tři žáci, 2 hoši (Svatopluk, Hubert) 1 dívka (Danka) odešli na gymnázium; 17 dětí, 8 hochů a 9 dívek šlo na střední odborné školy, na odborné učiliště s maturitou 2 hoši a na odborná učiliště 4 dívky.

SOŠ: Vyšší odborná škola uměleckoprůmyslová, obor scénická technika 1 hoch (Jonáš), na téže škole, ale obor konstrukce a tvorba nábytku 1 dívka (Ela); Vyšší odborná škola oděvního návrhářství a SPŠ oděvní 1 dívka (Anna); SPŠ elektrotechnická 3 hoši (Vítek, Kamil, Dušan); SPŠ obor výpočetní technika 1 hoch (Čestmír); VOŠ a SPŠ dopravní 1 hoch (Radek); SZŠ obor zubní technik 1 dívka (Žofie). Na obchodní akademii šel 1 hoch a 3 dívky.

Žáci, kteří neuspěli anebo si mysleli, že nemají možnost uspět na státních školách, se rozhodli pro soukromé střední školy: SŠ výpočetní techniky 1 hoch (Tomáš), SŠ designu 1 dívka (Iva), SŠ Danaé 1 dívka (Jarka), Soukromá hotelová škola 1 dívka (Karla).

¹Na konci 8. třídy (2003) odešli na odborné učiliště obor kuchař.

²Simona ze zdravotních důvodů opakovala 4. ročník. Na konci základní školní docházky jí bylo necelých 17 let.

³Od prvního ročníku jsme prováděli pozorování ve třídě A a počet žáků se celou dobu pohyboval kolem 20, v šesté třídě klesl na 15.

⁴Problém s přijetím do třídy mívaly děti, které byly zjevně zanedbávané. Pro ty bylo obtížné získat azyl, byť jen u jednoho jedince. Tento azyl býval běžně poskytován „domorodým sociálním případům“.

Na SOU uměleckých řemesel 4 letý obor s maturitou starožitník byl přijat 1 hoch (Karel); na SOU 4letý obor s maturitou elektrotechnik také 1 (Bořivoj). Na tříleté učební obory odešly celkem 4 dívky: 2 dívky (Lenka a Simona) na obor aranžér; na obor kadeřnice 1 dívka (Rita) a na obor sklenářka 1 dívka (Petra).

K formě předkládané zprávy

Když jsme zvažovali, jak napsat zprávu o volbě středních škol, rozhodli jsme se nakonec pro soubor kompletních případových zpráv - kazuistik s tématy, která jimi procházejí a která jsou zvláště vypracovaná. Toto řešení dostalo přednost před popisováním po jednotlivých tématech s příklady jednotlivých osudů dětí ze třídy. Důvodů proto je více - praktických i teoreticko-metodologických.

Chtěli jsme předložit etnografickou studii a tak je žádoucí holistický přístup, který popíše danou situaci jaksi kompletně a zároveň v detailu. Jistě je třeba také popsat nějaké obecné rysy, skupinové tendence a typy strategií. Ale bylo by chybou, kdyby tyto pojmové konstrukce nebyly vystavěné na nějaké etnografii, která bude čtenáři k dispozici.

Popisovaný fenomén - volba povolání - je na jedné straně „obecně“ triviální, a tu není třeba komplikovat (každý se snaží najít řešení, na které „má“).

Na druhé straně je každá volba individuálním komplexním krokem, který musí být vnímán v kontextu individuálního osudu - a tady to nikdy není úplně jednoduché, jak dotyčný přišel na to, na co přišel. Sled kroků a strategie tu musí být popsány vždy v kontextu dané individuality, protože to je prostor, ve kterém se rovněž odehrává.

Po devítiletém výzkumu daných tříd máme dobrou znalost individuálních osudů a kontextu, ve kterém k jednotlivým volbám došlo. Tato znalost by měla zaznít a kontexty by měly být předvedeny uceleně, tak aby rozhodnutí byla čitelná na pozadí nějak uceleného obrazu každé individuality.

Dále se domníváme, že celková srozumitelnost textu bude větší, bude-li vždy jasné, jak se kdo rozhodoval po celé délce svého rozhodnutí, než když bude jeho osoba rozptýlena po různých odstavcích, v některých se neobjeví a v jiných zas bude dominovat. Každý případ je zároveň popisován i interpretován podle klíče, který se nachází níže.

Všechny případové zprávy, které mapují kompletně celou třídu jsou zpracovávány podle stabilního klíče, takže představují zároveň jakousi velkou mnohostránkovou tabulku. Zároveň se zachováním kompletnosti jsme se pokoušeli o stručnost, tak aby každý zabral nejvíce stránku.

Celý soubor je přitom rozdělen na dívky a chlapce. Toto dělení je možná zbytečně zvýrazňující - možná by bylo vhodnější jej rozdělit podle typu škol, na které se děti hlásí nebo podle prospěchu nebo úspěšnosti nebo podle přítomnosti či nepřítomnosti hlubokých zájmů, ale toto členění zase umožňuje srovnávání mezi antropologicky významnými kategoriemi a jejich čtení v celku a zároveň reflektuje fakt, že zatímco klukovská skupina nebyla postižena odchody na gymnázia v páté třídě, dívčí ano.

Za kazuistikami následuje shrnutí témat, která se v nich objevují.

Klíč k případům

Toto je klíč ke kazuistikám - případovým zprávám - které následují. Podle tohoto klíče je každá kazuistika sestavena. Je to zároveň jakási malá teorie profivolby.

Základní členění

Při volbě střední školy (která může být taky trochu zavádějícím způsobem nazvána volbou povolání, kterou je ovšem pouze v jakémsi ideálním plánu) se nějaké individuuum - žák, musí rozhodnout v deváté

třídě, co se sebou udělá. Přitom si musí zodpovědět různé otázky: otázku kam chce, kudy tam vede cesta, kam může. A nakonec vždy dostane (po přijímací proceduře) realistickou odpověď, na co měl. Tyto otázky - kam chtít, jakou cestu použít a co je v daném případě možné - rozdělíme. Prvním velkým okruhem úvah bude to, jakým způsobem vzniká odpověď na otázku: co (kam) chci? Druhým velkým okruhem bude, jak se řeší otázky na to kudy se jede tam, kam chci a jaká cesta je vlastně vůbec možná. Oba tyto velké okruhy jsou zároveň psychologiem i sociologiem profivolby. První by se mohl nazývat idealismem profivolby, druhý realismem profivolby. Dohromady tyto dvě velké otázky vyplodí konkrétní kompromis, kterým je volba určité školy. V odpovídání na tyto otázky hraje určitou roli samo individuum, kterého se týká a pak různé role hrají různí další lidé v úlohách různých vzorů, interpretů a arbitrů.

1. Subjektivní zájem a perspektiva

Jak přijde někdo na to, co vlastně chce, čím chce být? Mohli bychom uvažovat nad tím, že se nějak zamiluje, zahlédne své povolání jako svůj vysněný obraz a následuje jej. Zalíbí se mu bílý plášť, vůně kolomazi, čistota a úpravnost kanceláře, artistnost výzdoby výlohy a tak podobně. Láska šlehe jako blesk a je to tu. Nebo může uvažovat nad užitečností nebo skvělostí dané profese. Nebo se mu líbí, protože ji dělá táta nebo máma a nic jiného si představit nedovede. Nebo byl tak nějakým koníčkem zaujat, že to chce přetavit do podoby povolání. To vše je možné. Taky se může obávat, co to ta práce vlastně je. Může si být vědom, že práce bude také opotřebovávající praxe, nebo dokonce zoufalá ubíjející úmorná nuda.⁵ Nebo by mohla být, kdyby si člověk špatně vybral. Může se obávat odcizení práce. Možná se nám to zdá jako v daném kontextu nepatřičné filosofování. Ale starost o to, aby práce bavila, tedy aby došlo ke spojení pracovní povinnosti s nějakým hlubším osobním založením, obava o to, aby člověk nedělal něco, co se s ním bude zásadně míjet, je tu a je všudypřítomná.

Uvažujeme-li o své budoucí profesi (že tyto úvahy povstávají v souvislosti s volbou střední škol je pozoruhodný zkrat - faktem ovšem je, že pro děti v daném momentě a subjektivně je většinou diskurs volby střední školy diskursem volby povolání), můžeme se přitom držet různých motivů - někdo chce mít práci, která vynáší opravdu hodně peněz. Někdo se může starat hlavně o to, do jaké míry je jeho sen prakticky uplatnitelný, jakou má hodnotu na trhu práce, protože nebude-li nikdo stát o jeho práci bude to špatné. Někdo se může starat o to, do jaké míry je dané povolání exkluzivní, prestižní, jakou aureolu ve společnosti má. Na základě všech těchto věcí je možné stavět svou spokojenost s profesí, se kterou se třeba jinak vnitřně vůbec neztotožňujeme, není na ní nic vnitřně zábavného. Všemi těmito praktickými a prozíravými „vnějšími“ důvody, které nakonec vycházejí z místa profese ve společnosti, se člověk může řídit při rozhodování se o tom, jakou práci dělat. Ač to možná vypadá cynicky, mohou být nakonec mnohem lepšími cestami k osobní spokojenosti než nějaký vnitřní zájem či koníček. Nakonec se nám takové praktické a prozíravé důvody mohou zdát natolik rozumné a zjevné, že nás překvapí, že si vůbec někdo bere za rádců o své budoucnosti svůj vlastní rozmar, co by jej asi tak bavilo. A přesto - ačkoliv některé děti výše zmíněné praktické a vnější důvody zvažují - si nakonec všichni tu otázku po tom, co by je asi tak vnitřně bavilo, položí. Ne všichni na ni odpoví stejně uspokojivě, podstatné je však, že všichni pocítují tuto starost jako naléhavou a důležitou. Nikdo není takový pragmatik, aby okamžitě své rozmary odsunul do pozadí a vybíral čistě „tržně“. Onen aspekt vnitřního uspokojení, které má náplň profese a nikoli její společenská a tržní hodnota přinést, je brán neobyčejně vážně. Budeme dále říkat tomuto vnitřnímu uspokojení „subjektivní zájem“ a společenské hodnotě „perspektiva“.

⁵<http://www.geocities.com/strollingblackout/workingsucks.html>
<http://www.sacredlands.org/workingsucks.htm>
<http://www.zenzibar.com/Articles/workingsucks.asp>

Hledání vnitřku

Přítom hlubšími, trvalejšími a jaksi samostatnými zájmy se mohou pochlubit jen někteří. Většina vlastně spíš vůbec neví, co je baví natolik, aby si podle toho vybrali profesní orientaci. Proto se onen zásadní zájem musí začasť najít. Nevyvěrá z přirozené obecné spontaneity zájmů, musí být zkonstruován nebo zpětně zrekonstruován. U příležitosti výběru školy tak probíhá bilanční introspekce a hledání zájmů, které nejsou spontánní, ale v reakci nalezené či stvořené. Lze říci, že v rámci nutnosti pro sebe najít nějakou budoucnost všichni najednou musejí posbírat a vytvořit svou vnitřní osobu. Hledání a konstrukce fundamentálního osobního zájmu je tak pro mnohé překvapivým, trochu nešikovným a ne vždy úspěšným hledáním vnitřku své vlastní osoby. Nutnost se nějak rozhodnout je nakonec hledáním vnitřní identity a integrity.

Zájem a konkrétní škola

Nepovažujeme přítom toto „hledání zájmu“ a konečnou volbu konkrétní školy za identickou věc. Sama volba školy je vždy kompromis, který musí sledovat celou řadu omezení. Ono hledání zájmu představuje takový idealistický předstupeň nebo doprovod k dalším rozhodnutím. Zajímavé je, že by vůbec nebylo nutné toto hledání zájmu podstupovat (možná je to přímo kontraproduktivní) a přesto to všichni zkusí.

Zájem jako interakce, interpretace a konstrukce (zprostředkování zájmu)

Nutnost si vybrat sebou tedy přináší nutnost se v sobě zorientovat a vybrat pro sebe to své vlastní „opravdové založení“. V tomto směru spíš, než by zájmy vedly jednosměrně k volbě povolání, sama volba spíš vede k zájmům. Ty je buď nutné pouze artikulovat, nebo prostě přímo v daném čase vytlouct ze země. Někomu se to podaří lépe, někomu hůře a někomu vůbec. Tento proces přítom neprobíhá jako nějaká čistá introspekce, ale je interakčním procesem, kterého se účastní různé další osoby v různých úlohách interpretů (konzultantů), vzorů k napodobení, iniciátorů. Nejčastěji v úlohách vzorů, interpretů, konzultantů i iniciátorů vlastních zájmů najdeme rodiče. Velmi často jsou to také vrstevníci - kamarádi (u kluků to platí zejména v případech počítačových zájmů). Ale kromě toho je to celá řada vzdálenějších prostředníků, skrze které k dětem profese promlouvají - například v případě zájmů o vojáky, hackery atd.

Z různých prostředníků zájmu mají rodiče specifické postavení dané ambivalentními vztahy, které k nim jejich dospívající děti mají. Vždy tu nacházíme nějakou nápodobu, vyslechnutí, spojené s odporem a odklonem. Ale v daném souboru jsme se neseťkali s žádným výrazným konfliktem. Jako by na něj bylo příliš brzo, nebo byla daná situace chápána jako natolik vážná, že byly potenciální konflikty odsunuty do pozadí a byla vyhledávána celkem jednoznačná rodičovská podpora (porada).

Perspektiva (budoucnost/ platnost)

Vedle starosti o vnitřní naplněnost se přirozeně mnoho dětí ptá, k čemu to bude, co z toho bude, kam to vede (ve smyslu užitečném). Když pak hovoří o důvodech své volby, společenskou a tržní užitností/ hodnotou dané profese (nebo oboru) obhajují své zájmy, nebo své zájmy artikulují v nějaké souhře s těmito společensky legitimizačními důvody.

Volba střední školy, která je chápána jako volba profese je bilanční situací, která přináší najednou nutnost nějak zkonstruovat svou osobu, která se až dosud vznášela v jaksi nekonečném proudu času zaujatá tu tímto, tu tímto.

Tuto konstrukci je nakonec nutné nějak vytvořit. Dále je nutné ji legitimizovat. Vytvořit nějakou legendu k tomu, proč něco chtít. Ta je tvořena zčásti vnitřními legendami (baví), zčásti vnějšími legendami (je uplatnitelné, společensky objednané). Někdy, když se vnitřní legenda nenajde, je možné se odkázat jen na společenskou objednávku. Ta může být v legitimizačním úsilí viděna jako obzvlášť opravňující, pardonizující.

Nebo je v tomto identitním ohledu osoba již pevná (má jasnou odpověď na to, co ji baví) a pouze hledá praktické řešení, jak toto „baví“ uvést do reality.

2. Limitující faktory

Jakmile je odpověď na to, co chtít nalezena, musí se zvážit otázky: jak se k tomu dostat (kudy vede cesta) a co je vlastně možné. Konstrukce toho, co chtít byla rovněž sociální, neboť používala různých prostředníků. Nyní se však do hry dostávají sociální fakta, která celý výběr vymezí a omezí.

Limit aktuální nabídky

Nabídka možností je vždy nějak konečně omezena tím, jaké školy existují. I když by si někdo přál chodit do střední školy kosmických letů, automobilového designu, ošetřovatele v ZOO, nic takového neexistuje. Je třeba se tedy přizpůsobit a najít to nejbližší, co vyhovuje. Tady se setkáváme s omezeními, která vytváří společnost a její nabídka. Je to omezení, kterému podléhají všichni bez ohledu na prospěch atd. Je to omezení, které stojí nad rodinnými i individuálními přáními. V ideálním případě, kdy dítě a jeho rodiče jasně rozumí tomu, co která škola opravdu znamená a vědí o všech, které jsou k dispozici, jde jen o to, najít to nejbližší k původnímu přání (například přání „dělat programátora“ se promění na střední průmyslovou školu elektrotechnickou, obor automatická technika). Problém je v tom, že jednak všichni se o všech možnostech nedozvědí, ale především je otázka, zda správně porozumí k čemu daná škola opravdu vede a jak daná škola s přáním koresponduje. Za klíčový problém či limit zde vidíme interpretaci aktuální nabídky škol.

Jak se to dozvědět?

S tím přímo souvisí otázka, jak si dotyční zjišťovali informace, jakou představu o tom, kam co vede, měli. (To už ovlivňují faktory, ovlivňující i bod dvě – tedy zda a jak byli dotyční schopní se v nabídce vůbec zorientovat). Tady hraje rodina velkou či zásadní roli. Nevybírá se z totální nabídky, ale z nějakého výběru, ke kterému se daná rodina dostala. Tento výběr není průzračný, ale podléhá interpretaci – ta škola dělá asi to, ta asi to, to se asi bude hodit k tomu „zájmu“, to asi ne. „Pouhé“ informování se je jistě vyhledávací, ale je především a hlavně interpretačním procesem, který nevede k jednoznačným výsledkům a hodně závisí na schopnostech těch, kdo vyhledávají.

Limit osobních možností

Vždy jsou přítom nějak individuálně omezeny možnosti výšky, jak vysoko lze mířit. Hlavním limitem je tu jednoznačně prospěch a celkový studijní kredit, který se projeví především u přijímacích zkoušek. Samotný prospěch v sobě vždycky spojuje osobní talentovanost, vůli s rodinným pozadím. Tam, kde je všechno deficientní, je i prospěch špatný a představuje limit možného. Na řadě škol rozhoduje u přijímaček právě prospěch. Pro někoho jsou tam otevřené dveře bez přijímacích zkoušek, pro někoho jsou automaticky zavřené. Ten kdo je celkově studijně disciplinovaný (má vysoký studijní kredit), u přijímacích zkoušek uspívá a naopak.

Osobní možnosti jsou zčásti jaksi nehybným „objektivním“ sociálním (prospěch) a psychologickým faktem (talent), ale zčásti také pohyblivou interpretací – sebe-interpretací zejména tam, kde panuje strach z vlastního selhání u přijímaček nebo obava z toho, jak bude kdo zvládat předměty na střední škole.

Kluci – Přehledová tabulka

Jméno	Soukromé (P)/ státní (S)	Kam chtěli (1)	Alternativy (2,3)	Přijat/a	Způsob přijetí	Průměrný prospěch			Známky z ČJ			Známky Mat			Vzdělání otce	Vzdělání matky	Doučování
						pol.8.	kon.8	pol.9	pol.8.	kon.8	pol.9	pol.8.	kon.8	pol.9			
Svatopluk	St	1. Gymnázium	2. Gymnázium	na I./ 1. termín	zkoušky z ČJ, M	1	1	1	1	1	1	1	1	1	SOU (truhlář)	SS, sekretářka	ne
Hubert	P	1. Gymnázium	2. Gymnázium 3. Gymnázium	na 2./na I. termín	zkoušky z ČJ, M, AJ, pohovor, uspěl na 2 školách	1,71	1,76	1,21	3	3	2	2	1	1	VŠ	VŠ (metodická poradkyně na VV)	přípravné kurzy, doučování z ČJ, M
Matěj	St	1. Obchodní akademie	2. Nedával	na 1/ I. termín	přijímačky ČJ, M	1,74	2,29	1,71	3	4	3	2	3	2	SS	SS	neví se, na Čj byl jednou
Radek	St	1. Střední prům. škola dopravní	2. Střední prům. škola elektrotechnická	na 1/ I. termín	bez přijímaček	1,21	1,36	1	1	2	1	1	2	1	SS (letišťe, supervizor)	SS (zdravotní sestra)	ne
Kamil	St	1. Střední průmyslová šk. elektrotechnická	2. Střední prům. škola elektrotechnická	na 1/ I. termín	bez zkoušek díky prospěchu	1	1	1	1	1	1	1	1	1	VŠ	VŠ	ne
Jonáš	St	1. Střední uměleckoprůmyslová škola.	2. Stavební průmyslovka	na 1. /I. termín	test z ČJ, všeobecný test, talentové zkoušky 3 obrazy, rozhovor	1,07	1	1	1	1	1	1	1	1	VŠ, podnikatel	SS, dlouhodobě v domácnosti	ZUS, obor kreslení, výtvarná výchova
Vítek	St	1. Střední průmyslová škola elektrotechnická.	2. Střední průmyslová škola elektrotechnická	na 1./I. termín	bez přijímacích zkoušek	1,14	1,14	1	2	2	1	1	1	1	VŠ	VŠ	ne
Dušan	St	1. Střední technická škola ministr. obrany	2. STTS ministr. obrany 3. SOŠ elektrotechnická, strojní	na 3. /III. termín	na 1. a 2. termín skládání písemné zkoušky z M, ČJ, AJ, fyzické testy a psychologické testy, na 3. nemusel skládat zkoušky, dostal se díky průměru	1,71	1,57	1,36	2	3	2	2	2	2	SOU, (dělník)	SS (referentka)	AJ (u laciné paní)
Tomáš	P	1. Střední prům. škola elektrotechnická	2. SPŠST 3. Soukromá střední škola výpočetní techniky	na 3./ II. termín	zkouška z ČJ a M a dalších věcí, ale nakonec na prospěch	1,64	1,93	1,5	3	3	2	2	2	2	SS	SS min	Krátké doučování před zkouškami matematika a čeština.
Čestmír	St	1. Střední průmyslová škola, výpočetní technika	2. tamtéž	I. termín		1,5	1,57	1,29	2	2	1	1	2	1	SS, podnikatel	SS, daňový poradce	ne
Karel	P	1. Střední odborné uč umělecko-femeslné	2. soukromá stř. škola reklamní tvorby, 3. SPŠ zeměměřičská	na 1/ I. termín	talentové zkoušky, slovní a větný rozbor, diktát, dějiny umění	2,13	2,43	1,93	3	3	2	3	3	3	SS (finanční exekutor)	SS (zdravotní laborantka)	ne
Bořivoj	St	1. SOU elektrotechnické	2. SOU elektrotechnické	1/ I. termín	Výběrové řízení, kterého se neúčastnil.	1,86	2	1,79	2	3	2	2	2	3	SOU (klempíř)	SOU (obsuha v denním baru)	chemie

Limit rodinné tradice

Zde se setkáváme s omezeními z možné rodinné tradice. Tato omezení nevidíme ani tak jako, že by syn musel přebírat otcovské řemeslo, ale spíše ve vysokých ambicích některých rodičů. Omezení tu nejsou vlastně obvykle vyjádřena pozitivně: musíš toto, ale negativně, jako mantinely, ve kterých se dítě má při volbě pohybovat. Pro rodiče vysokoškoláky obvykle platí, že jejich potomek by neměl jít jen tak do učení. Nebo to někteří rodiče formulují tak, že je jedno, co si vybere, ale musí to být s maturitou. Celkově pak to lze chápat asi jako tlak na to, aby se děti na žebříčku vzdělání neocitly níž, než jsou rodiče.

Limit rodinného příjmu

Pokud dítě neuspěje na státní škole, má obvykle šanci se dostat na soukromou, kde se ovšem platí školné. Pro část rodin je takové řešení nepřijatelné a tak buď tlačí na přijetí na státní školu nebo musí ustoupit a nechat dítě jít na něco, co je mimo původní přání či se musí jít níž, než by se chtělo - na učiliště. Naopak pro rodiče dítěte, které mělo nepříliš dobrý prospěch, to je možnost prospěchové omezení obejít a dítěti střední školu koupit.

Tyto omezené úvahy platí především pro Prahu a jiná velká města. Na venkově se k tomu vždy nutně ještě připojí limity spojené s náklady na mobilitu dítěte - zda budou mít na internát, dojíždění atd. Takové případy ovšem v našem souboru neřešíme.

3. Proces volby

Subjektivní zájem a perspektiva jsou podrobeny zmíněným omezením a je nalezen nějaký kompromis. Tím není řečeno, že se vždy musí začít od zájmu nebo perspektivy. Mohu začít od omezení a teprve na základě definovaných možností zvažovat, co tedy vlastně chci. Proces volby je interpretačním procesem, kde se nejdřív nějak zkonstruuje a legitimizuje zájem a tento zájem se musí podřídít jednak nějak interpretované nabídce škol a dále různým omezením, vyplývajícím z osobních schopností a rodinné situace.

Klukovská skupina – některé důležité pojmy.

Během let jsme mezi kluky identifikovali dvě významné polarities ohledně vztahu k volnému času a jeho náplni. Tyto polarities se objevovaly od první třídy a projevovaly se různě podle věku. Na jedné straně to byli „frajeři“, nebo jinak „hráči“, vyznačující se tendencí k soutěživým hrám, risku, zábavě, rozvíjení erotických vztahů s dívčí skupinou, provokaci, sportu a určitým přehližením nebo nadřazeným postojem k prostomyslnému školnímu snažení. Co frajery interesovalo byl jakýsi permanentní proud zábavy a orientace na dívky. Tím se nechce říci, že by to byli prospěchově horší žáci nebo žáci vysloveně antiškolně orientovaní. Je pravda, že mezi nimi nebyli čistí premianti, ale někteří premianti se s postupující pubertou do tohoto kroužku také drali. Na druhé straně byli „vynálezci“ (dříve „herci“), vyznačující se tendencí k uzavírání poněkud mnišských odborných kroužků, orientací na vědecké fantastično a budováním technických zájmů a koníčků a ignoraci dívek. I mezi nimi se najdou prospěchově lepší a horší. Mezi nimi se ovšem nachází více premiantů. Tyto polarities se co do rozvrstvení mezi konkrétními kluky ve třídě měnily a posouvaly a tak nelze o nikom říci, že by byl čistě to nebo ono. V kazuistikách se na tyto dvě polarities odkazujeme, neboť s hledáním zájmů a celkovou přípravou na další budoucnost souvisejí.

RADEK

Přihláška:	Vyšší odborná škola a střední průmyslová škola dopravní Pha 1, Masná 18 - provoz a ekonomika dopravy, letecká doprava
Náhradní přihláška:	Střední škola elektrotechnická, Pha2, Ječná 30
Přiját:	I. termín
Způsob přijetí:	bez přijímaček

Zájem a perspektiva

Radek nehovoří o žádném zájmu, který by ho k volbě povolání vedl. Naopak zdůrazňuje rys perspektivy – je nejpragmatičtější ze všech kluků. Říká, že na letišti je *slušný plat*, a místo mezi letištním personálem vidí jako perspektivní zaměstnání, neboť *létat se bude pořád*. Chce dělat *prostě něco na letišti*, a neupřednostňuje žádnou konkrétní inkarnaci – je mu dle jeho vyjádření momentálně jedno, co to bude, jestli bude *prostě nějaký letištní personál* nebo půjde dál na VŠ a bude *pilot*.

Z minula u něho nenacházíme žádné specifikované zájmy. Je to jeden z nejoblíbenějších kluků ve třídě, ale nevyznává a nevyznával žádnou specifickou zájmovou činnost, kromě obvyklého hraní si a sportování.

Při rozhodování o škole uvádí, že se *rozhodl sám*. U vlastní konkrétní volby dané školy uvádí, že se *jen tak bavil s lidma*, dokonce popírá i přímý rodičovský impetus a celkově se staví nad situaci: *Já jsem to tak neprožíval, žádný zdroj jsem nehledal*. Ani se školními autoritami se neradil.

Tento chladný postoj je ovšem trochu narušen faktem, že jeho otec pracuje na letišti. Nějaký vliv tu tedy je a je možné jej interpretovat různě. Nelze stoprocentně říci, zda mu imponuje otec, ale zapírá to; nebo mu imponuje prostředí letiště, které díky otci zná; zda mu imponuje otcův plat; nebo zda byl tento aspekt (jakéhokoli povolání) v rodině zdůrazňován; nebo zda ve zdůrazňování lukrativnosti se jedná o součást masky zakrývající nápodobu otce; nebo zda se jedná o nedostatek představitosti, která by jej vyvedla z rodinného kontextu toho, co zná. Z předpuberty ovšem víme, že jeho identifikace s otcem byla velká, jedna z nejméně problematických, se kterými jsme se setkali – byli to velcí kamarádi, a tak se nejvíce přikláníme k interpretaci, že se jedná o následování otcovského vzoru, zakryté pubertální rétorikou.

Elektrotechnická škola je patrně zvolena jako hypotetická alternativa z důvodů, které uvádějí i jiní: že jej baví počítače, a tudíž by jako druhá možnost bylo přijatelné něco kolem počítačů.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat
pol. 8.	1,21	1	1
kon. 8.	1,36	2	2
pol. 9.	1	1	1

Radek patří mezi premianty. Tento prospěch mu poskytoval velké možnosti a byl jeho automatickou propustkou na školu, kterou si zvolil. Zda fakt, jestli bude nebo nebude muset dělat přijímačky, ovlivnil jeho konkrétní volbu nevíme, nehovoří o tom.

Rodinná situace

Radkova rodina je nerozvedená, oba rodiče jsou zaměstnaní. Rodina je po hmotné stránce slušně zajištěná. Škola, na kterou se Radek dostal je státní, tudíž rodiče nebudou muset platit školné. Ale ani kdyby museli, neznamenalo by to patrně omezení. Oba rodiče mají středoškolské vzdělání. Podle úspěšné Radkovy školní kariéry na ZŠ lze usuzovat, že rodina je pozitivně proškolně orientovaná. Otec pracuje na letišti jako supervizor, matka je zdravotní sestra. Tím, že se hlásí na školu, která může vést k těmto zaměstnáním jaké má jeho otec, pokračuje Radek v rodinné tradici, ať už je tím středoškolská trajektorie nebo na letišti orientovaná kariéra.

Hledání kompromisu – proces volby

Díky dlouhodobě dobrému prospěchu a dobré rodinné situaci nestálo Radkovi v cestě nic, kromě aktuální nabídky možností středoškolského vzdělání.

Nic přímého se o Radkově zájmu nedovídáme, ale předpokládáme, že je nějak inspirovaný otcovým zaměstnáním. Je to *dělat něco na letišti* a k tomu se musela najít vhodná škola, kterou SPŠ dopravní se zaměřením na leteckou dopravu nejspíš je. V tomto hledání – artikulaci se hráli určitě nějakou roli rodiče a blíže neurčení *lidí* kolem (myslí se tím patrně vrstevníci, nikoli strejdové nebo učitelé), od kterých se o existenci školy dozvěděl. V daném případě se nejedná v pravém slova smyslu o kompromis, ale prostě o nalezení poměrně přímé cesty. S tímto řešením jsou všichni zúčastnění (Radek a rodiče), spokojeni.

MATEJ

Přihláška:	Obchodní akademie, Kollárova, Pha8.Karlín
Náhradní přihláška:	Nic
Způsob přijetí:	Přijímačky Čj, M (Před zkouškami volali, že mají volné kapacity, obchodky již nejsou takový boom, jak bývaly, berou i bez přijímaček, týden po zkouškách.)
Přiját:	I. termín

Zájem a perspektiva

Jako svůj dominantní zájem Matěj představuje *počítače*. Jako dětský sen uvádí, že chtěl být *policajt*, ale to prý zavrhl. Druhý současný zájem uvádí vaření, že jej *hodně baví vařit*, takže přemýšlel i chvíli nad *hotelovkou*, ale to zavrhl s tím, že *na to, aby se to učil ještě další čtyři roky, ho to zas tak nebaví*. V úvahách nad tím, jakou školu tedy zvolit vycházel z toho, aby to bylo *něco s počítačema*. Ačkoliv si nakonec nevybral přímo na počítače orientovanou školu, ale obchodní akademii se zaměřením na výpočetní techniku, což je určitý kompromis (viz dále), přesto uvažuje o tom, že *by z ní pak mohl jít zas na nějaký ty počítače*. Pokud jde o obsah toto počítačového zájmu - co ho baví, tak je to *třeba něco vymejšlet, psát v tom, no i hraní, no*. Na dotaz ohledně programování odpovídá, že *zkoušel nějaký ty www stránky, což dělal podle nějakých těch časopisů a jak tam tohle popisují, což bylo dle jeho mínění takový jednoduchý, ale na něco složitějšího se prý zmůže časem, až bude starší*. Jeho zájem není příliš expertní ani vášnivý a sám se nezařazuje mezi *ty co sedějí u počítače pořád*, ale mezi *ty, co na tom nejsou tak závislí zase*. Zájmu o počítače přikládá přitom velkou váhu, protože - na rozdíl od vaření - předpokládá, že by u toho vydržel určitě čtyři roky a možná i trvale. Interes v počítačích je zároveň jakási třídní epidemie, vlastně všechny kluky baví hrát si s počítačem a jak se zdá, je to jediná věc, která je v jejich sebezpytu přesvědčuje o své hloubce a trvalosti. Komunikační potenciál, který všeobecná záliba v počítačích má, je třeba brát vážně. To, že se jedná zároveň o dobrou zábavu, i zábavu společnou, jejich moc zesiluje. Nechceme říci, že počítače někoho baví, protože to baví i jeho kamarády; ale rozhodně sdílení této záliby je její významnou součástí a tak mají ostatní kluci ve třídě

pozici jakéhosi konzultanta při onom hledání vnitřního zájmu. Matěj přitom nepatřil ke třídní skupině „vynálezců“ - technicky koníčkářsky orientovaných kluků, byl to spíš „frajer“ a sportovec.⁶

Při volbě konkrétní inkarnace dostal od své matky na vybranou školu, na které by si přála, aby šel. (Ona informace o možnostech získávala z Internetu.) V nabízeném vějíři si vybral danou školu, zejména podle těch počítačů, že se tam s počítači pracuje ve výuce a *hodně věcí je tam na těch počítačích*. Matka tak vytvořila prostor výběru a zároveň asi svou iniciativou přiměla Matěje, aby si ujasnil, co jej baví.

Pokud jde o perspektivu, jeho volba není nijak strukturovaně motivovaná užitečností, uplatněním atd. Jedinou zmínku nacházíme právě v odkazu na to, že tato OA je *jedna z těch lepších*, takže po jejím absolvování by bylo možné *jít zas na nějaký ty počítače*, což může znamenat i opatrné vysokoškolské ambice, i odkaz na nějakou práci s výpočetní technikou.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch:	Známky z ČJ:	Známky Mat.:
pol. 8.	1,74	3	2
kon. 8.	2,29	4	3
pol. 9.	1,71	3	2

Matějův prospěch je průměrný až mírně podprůměrný. Nemohl si pomýšlet na příliš prestižní průmyslové školy, kde by v konkurenci s lépe prospívajícími dětmi byl jeho prospěch handicapem. Známky z matematiky nejsou vyloženě špatné, ale neukazují zároveň přijímající škole matematicko technického talenta. Vzhledem ke známkám z češtiny se nejeví ani gymnázium jako příliš schůdné řešení.

Rodinná situace

Rodiče jsou nerozvedení, zaměstnaní a oba mají středoškolské vzdělání. Jsou víceméně proškoleně orientovaní, a rádi by, stejně jako i sám Matěj, viděli jeho školní situaci lépe, ale Matěj je znám svou roztěkaností a malou schopností plánovat, takže je klidně schopen své zisky promrhávat a tak na tom není ve škole tak dobře, jak by asi chtěl být. Matka měla jasnou představu v tom, jak nechce, aby to při volbě školy dopadlo, o čemž svědčí, že vybrala paletu středních škol a dala mu na vybranou, ale nenechala jej vybrat si cokoli, jít níž. Ekonomicky by patrně ani soukromá škola nepředstavovala problém, takže středoškolské vzdělání by bylo dostupné. Svou volbou víceméně pokračuje v rodinné tradici, matka byla s jeho volbou spokojená.

Proces volby

Iniciátorem rozhodování byla matka, která vybrala paletu škol a z těch se vybíralo. Další informace sbíral od učitelky. Nejdříve uvažoval o průmyslovkách, kvůli počítačům, jezdil se na ně i podívat, ale pak se rozhodl pro OA. Důvody byly patrně v kombinaci prospěchových omezení a zvážení onoho zájmu o počítače, který nebyl shledán natolik technickým, aby kvůli němu stálo za námahu dostávat se na specializovanou odbornou školu. OA je obhajována, že je blízko, *jsou tam ty počítače, na které beztak chtěl jít*, a nějaké speciálnější pokračování je tedy možné. Dále tam jdou dvě spolužačky a to je také vnímáno jako klad (neodvážil bych se tvrdit, že to byl důvod, ale svou roli to určitě také hrálo). Podstatnější cíl, než počítačová specializace třeba v rámci nějakého učiliště s maturitou, bylo zjevně dostat se na střední školu a k tomu se napnulo všechno úsilí. Matěj docházel na přípravné kurzy na OA a dal si tam přihlášky v obou kolech. Při přijímačkách byl úspěšný, ale patrně by uspěl i kdyby nebyl, neboť škola měla dostatek volných kapacit. S volbou je spokojen.

⁶ Ohledně těchto kategorií (Vynálezci, Frajeři) viz Doubek, D.; Rybová, M. Kamarádství a hygiena. In PSSŠ. 4.třída. Praha: PedF UK, 1999.

SVATOPLUK

Přihláška:	SOU elektrotechnické Českobrodská 32, Pha 9, obor: mechanik elektronik (maturita)
Náhradní přihláška:	SOU elektrotechnické Novovysočanská Pha 9, obor mechanik elektronik
Přijat:	1/I. termín
Způsob přijetí:	Výběrové řízení, pohovor.

Zájem a perspektiva

Svatopluka baví *hlavně ten počítač*. Dále lepší plastické modely a je jedním ze skupiny třídních „vynálezců“. Technika je pro něj jasným koníčkem, i když přiznává, že *povrchně ho baví hodně věci*, zejména sporty. Není tedy tím vysloveně extrémním vynálezcem. Po celou základní školu osciloval mezi vynálezci a frajery a v některých letech působil i jako jakýsi most mezi oběma polaritami. Zájem tu patrně předcházela samotný rozhodovací proces a nebyl tedy vyvolán nutností si něco vybrat. Výběr vlastní školy prý byl dlouhý, ale probíhal *hlavně mezi téma elektrotechnickéjma*. Zvažování zájmů a jejich možných inkarnací přitom hodně diskutoval s rodiči, hlavně s mámou a tetou. Rovněž sám vyhledával informace v knihách a na Internetu. Procházel různými obdobími, kdy se „zamilovával“ do různých směrů, uvažoval ještě o učňovském oboru kuchař, protože ho *baví vařit*, ale nenašel žádný s maturitou a tak tuto možnost zavrhl.

Tím se dostáváme k otázce perspektivy - ačkoli o přímém uplatnění Svatopluk nemluví a zdůrazňuje hlavně zájmový aspekt, důrazem na maturitu poukazuje na otevřenost k dalšímu studiu, ke kterému je maturita předpokladem, a na celkově lepší pozici na trhu práce, kterou člověk s maturitou má. Lze předpokládat, že na to buď pomyslel sám, nebo mu to zdůraznili jeho konzultanti - rodiče a teta. Explicitně sám Svatopluk v dotazníku uvádí jako své plány po střední škole *studovat*, tedy opět spíše ten zájmový cíl, než nějaká utilita, či společenská objednávka.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch:	Známky z ČJ:	Známky Mat:
pol.8.	1,86	2	2
kon.8.	2	3	2
pol.9.	1,79	2	3

Svatoplukův prospěch je průměrný nebo mírně podprůměrný a vyrovnaný. Tento prospěch mu nedovoluje pomýšlet na hladký úspěch na prestižnějších středních školách, ale je zase velmi slušný pro adepta SOU. Rovněž známky z matematiky neukazují přijímající škole nadprůměrného matematika. Pokud by se hlásil na výběrovější školu, jeho prospěch by byl handicapem, i když by mu možná v takovém pokusu nebránil. Sám je, přes svůj nepremiantský prospěch, ve třídě řazen spíše k těm klukům, kteří se učí (vynálezci).

Rodinná situace

Rodiče jsou nerozvedení a zaměstnaní. Oba jsou vyučení. Otec pracuje jako klempíř a matka pracuje jako servírka v denním baru. Jsou určitě dosti proškolně orientovaní a svého syna v odborných, vzdělávacích zálibách podporují. Matka podporuje jeho zálibu v počítačích potud, pokud se zajímá *o to co je uvnitř*, hraní se snaží regulovat. Určitě jim jde o to, aby se jejich syn posunul na vzdělávacím žebříčku výš, než jsou oni sami. Jejich finanční situaci neznáme, předpokládáme, že by si mohli dovolit syna podporovat i na soukromé škole, k tomu však nemuselo dojít. Svým úspěchem na SOU s maturitou posouvá laťku rodiny výš, překračuje rodinnou tradici.

Proces volby

O volbě konkrétní školy uvažoval prý déle, patrně by chtěl nějakou elektroprůmyslovku, ale zároveň chtěl podle všeho bez rizika uspět. Znamky mu nedovolovaly moc široký výběr a překonat je v rámci přijímaček si asi netroufal, možná se to zdálo příliš riskantní. Požadavek maturity zároveň omezoval možnosti z druhé strany. Přitom tu byl vnitřní zájem o něco s počítači, elektronikou s čímž by nějaká snadněji dostupná stavební či strojní průmyslovka nebyly kompatibilní, byly by pouze utilitární. Volba odborného učiliště elektrotechnického s maturitou je tak kompromisem - je to „něco s elektrotechnikou“ a maturita tu je, přitom byl přijat „na prospěch“ v jakési „o stupeň níže“ položené luxusní přijímací cestě, jakou procházejí opravdoví premianti na prestižní elektroprůmyslovky - na jistotu, bez přijímaček.

V tomto procesu hledání hrála prvotní korekční roli, která byla později Svatoplukem pozapomenuta, výchovná poradkyně, na jejíž doporučení Svatopluk absolvoval profi-testy zadávané psychologkou. Jejich cílem byla eliminace matčina ambiciózního přání, aby Svatopluk studoval na gymnáziu.

Dalšího procesu hledání optimální strategie se účastnila celá rodina - ve vyhledávání informací a posuzování toho, co by bylo nejlepší. Zvláštní role připadla tetě, která totéž absolvovala před rokem se svým synem, jenž šel rovněž *na učňák*. Jakoby se tedy v tomto případě v rámci celé rodiny hledala opatrná, tak trochu známá a jistá cesta, jak pozvednout syna na společenském žebříčku výše, kde jak jeho osobní zájem, tak nutnost hry „uhrát“, uspět měly stejnou váhu. Příliš vysoká hra by nemusela být úspěšná (a kdo moc vybírá, přebere), soukromá škola by možná příliš napjala rodinný rozpočet; učiliště je pro rodiče známá cesta, ale maturita je tu nezbytnost, protože otvírá dveře výš.

KAMIL

Přihláška:	Střední průmyslová škola elektrotechnická, Ječná 30, Praha 2, obor 1. Elektronické počítačové systémy, 2. automatická technika.
Náhradní přihláška:	Střední prům. škola elektrotech., V Úžlabině 320, Pha 10 obor: 1. elektronické počítačové systémy, 2. Automatická technika
Přijat:	I. termín
Způsob přijetí:	Bez zkoušek díky prospěchu

Zájem a perspektiva

Kamil říká, že *na začátku nad tím vlastně vůbec nepřemýšlel, já jsem vlastně vůbec nevěděl*. Když se musel rozmyslet, co bude dělat, jeho první krok bylo vybrat si *nejdřív, co by ho asi nejvíc bavilo*. Pak zjistil, že nejvíc by ho asi bavilo *pracovat s téma počítačema*. Během let chtěl být údajně vším možným, od dětského *popeláře*, přes *veterináře* a spoustu věcí, na které si ani nevzpomene, až nakonec přišel na *ty počítače*. Tato sebeidentifikace jako počítačového experta je přitom trochu zvláštní a v delším časovém horizontu překvapivá. Domníváme se, že více než u jiných je založena v tom, že počítače jsou to, o čem u kluků jde, to o čem se mezi nimi mluví a na základě čeho je možné se s nimi kamarádit. Vycházíme přitom z toho, že významnou částí celého vyjednávání o budoucnosti, je Kamilův kamarád ze třídy. Vůbec tenze mezi jeho rodinou (matkou) a jeho kamarády - vrstevníky formují mnohé z Kamilových osudů a mají významný dopad i na jeho profivolbu. Kamilova matka se postarala o to, aby on a jeho kamarád ze třídy šli dokonce do téže třídy na stejné střední škole. Po celou školu vykonávala nad Kamilem jakýsi hyperprotektivní dohled - nepouštěla ho s jeho vytouženými kamarády na školy v přírodě, omezovala jeho odpolední kamarádké kontakty, zkrátka chránila jej před nástrahami „špatných kamarádů“, jak jen to bylo možné. Pěstuje v něm zvyky vysoké kultury, Kamil stále ještě chodí na hodiny klavíru. Kamil zase na oplátku nejvíce sní o svých vrstevnících a jaký by s nimi byl sladký život, kdyby mohl probíhat naplno. V rozhovoru jako jediný uvádí, že kdyby mohl hrát ve filmu, chtěl by, aby to byl film z prostředí školy, kde hrají kluci a holky v jeho věku (ten „pravý život“). O klavíru říká, že ho baví a že by chtěl v budoucnu *mít nějaký kvartet se stejně starýma, i když by se to nejmenovalo kvartet, by to nebylo takový intelektuální, ale spíš... populární hudba*. Nyní to vypadá, jakoby si v prostředí „kontrolovaného kamarádství“ mohl dělat, co bude chtít. Matka, která chrání jeho život před kamarády, mu vymezila prostor a on si vybral svůj zájem (podle kamarádů) a ona zařídila opět v mezích možností ochráněné prostředí.

Z hlediska uplatnění, perspektivy uvádí, že by chtěl na vysokou školu, ale vidí to jako velmi vzdálené a závislé na tom, *jak mu půjde ta střední škola*. Žádný další odkaz na využití či praktický rozměr svého zájmu neuvádí.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch:	Známky z ČJ:	Známky Mat.
pol.8.	1	1	1
kon.8.	1	1	1
pol.9.	1	1	1

Kamil je nejlepší žák ze třídy s dlouhodobě 100% úspěchem - samými jedničkami. S takovým prospěchem si mohl vybrat takřka cokoli a je s podivem, že se nepřihlásil na nějaké gymnázium. S disciplinou, kterou má, by jistě zvládl i přijímačky, pokud by je musel skládat. Nejméně sedm let již chodí na LŠU na piano a nenechal toho, takže i nějaká konzervatoř by byla možná dostupná. Prospěch v jeho případě nepředstavoval žádný limit.

Rodinná situace

Oba rodiče jsou nerozvedení, dobře zajištěni, vysokoškolsky vzdělaní. Rodina je jednoznačně silně proškolně orientovaná. Otec ve školním diskursu takřka nefiguruje, naopak matka tu pevně kontroluje situaci a syna silně ovlivňuje a směřuje. Velkou disciplinací udržovala synův skvělý prospěch. Volba prestižní elektropřemyslovky, na kterou může navázat vysoká škola, je předběžným sledováním rodinné úrovně vzdělání. Těžko říci, jestli následuje rodinnou tradici, ale dá se říci, že v mezích tolerance stanovené matkou, ano.

Proces volby

Zdá se, že v tomto případě vůbec nebylo nutné nacházet kompromis vzhledem k vnějším omezením, daným rodinným rozpočtem nebo prospěchem. Vše bylo možné. Kompromis se spíše hledal mezi silnými požadavky matky a Kamilovou touhou po individuálním prostoru ve světě vrstevníků. Tento kompromis nebyl nalézán vně, ale byl vlastně hledáním toho, co z Kamilova osudu si matka udrží a co zůstane jemu. Přitom Kamilovi nešlo o to, vybojovat prostor pro nějaký svůj silný koníček, ale aby mu vůbec něco zbylo. Toto něco přitom nebylo ukryto uvnitř jeho osoby, šlo o to, co si bude smět vypůjčit od svých spolužáků - vrstevníků. Tento věčně zamilovaný nešťastník chtěl nejprve na obchodní akademii - sotva kvůli svému zájmu o podvojně účetnictví, ale nejspíš proto, že tam jde ze třídy několik dívek i jeden kluk; matka ho odradila a těžko říci, zda kvůli dívkám (těmto nebo jiným, které by na OA určitě byly a na mnišské technické škole nebudou), nebo kvůli nižší prestiži, kterou taková škola možná má (když Kamil mluví o tom, že elektropřemyslovku v Ječné si vybral, že je *prestižnější*...), nebo že nechce aby se její syn vzdělával někam příliš daleko (... *a je to blíž* - i když se v toto případě mluví o druhé elektropřemyslovce, kam si dával přihlášku). Nakonec jsou oba s jeho volbou spokojeni.

DUŠAN

Přihláška:	1. Střední technická škola ministr. obrany, Moravská Třebová, 2. Technické lyceum strojírenských a elektrotechnických zařízení
Náhradní přihláška:	3. Střední odborná škola, U Vinohradského hřbitova 3, Pha3
Přiját:	Na 3. na III. termín
Způsob přijetí:	na 1. a 2. termín skládání písemné zkoušky z M, ČJ, AJ, fyzické testy a psychologické testy, na vojenské škole. 3. Nemusel skládat zkoušky, dostal se díky průměru

Zájem a perspektiva

Dušan se již prý tři roky zajímá o vojenství a zhruba asi rok chtěl jít na střední vojenskou školu. Kupuje si knížky, vojenské věci. Chtěl chodit na bojové sporty, ale *nějak se k tomu nedostal*. Chodí do skauta, což považuje za jakousi přípravu k vojenské kariéře. Chtěl na vojenskou *protože se o to zajímá a chtěl by to dělat*. K vojenství ho neláká žádná speciální technika jako tanky či letadla. Chtěl by dělat *...asi tak normálně, pěšáka... pěchota, bez ničeho, jenom chodit*. Kdyby to šlo, určitě by se mu líbilo dostat se k nějakým

speciálním jednotkám. Nejvíc se mu líbí *mariňáci*, o ty se zajímá nejvíc. Nelákají ho exotičtější jednotky jako třeba delta force, nebo cizinecká legie. Normální mariňák, to je jeho ideální sebeidentifikace. Kde se tato jeho záliba vzala, nevíme, ale určitě do jisté míry předcházela samotnému rozhodování. Dušan sám není silácký typ, je to spíš klidný a nenápadný, celkem urostlý kluk, těžko říci, jakou má ve třídě přesnou pozici. Není to žádná společenská hvězda, ani totální outsider. Na jedinou školu, která v republice je takto zaměřená, se nedostal, ale chce to za rok zkusit znovu.

Z hlediska perspektivy není nijak specifický. V dotazníku pouze uvádí, že by po střední škole chtěl na vysokou školu. Domnívám se, že ho v dané chvíli nepřitahuje plat a „životní jistoty“ profesionálního vojáka, ani nevnímá možná rizika. Společenskou prestiž tohoto povolání rovněž nerozebírá. Určitě ho nejvíc přitahuje dobrodružství a celková jasná identita, vyplývající z toho, když je někdo voják. Společenské uplatnění profesionálního vojáka naopak možná oslovuje rodiče.

Pozoruhodné je, jak se za léta reformy armády proměnil status člověka, jenž se hlásí na vojenskou školu. Nejenže to není žádná cesta pro pitomce, jak tomu bývalo za časů socialismu - uspěje jen minimum uchazečů, ale i ve třídě toto rozhodnutí nevyvolávalo žádný komentář. Před patnácti lety by byl takový člověk společensky mrtvý.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch:	Známky z ČJ:	Známky Mat:
pol. 8	1,71	2	2
kon. 8	1,57	3	2
pol. 9	1,36	2	2

Dušánův prospěch je mírně nadprůměrný, nepředstavuje nějaké závažné omezení a v jisté kategorii škol představuje dokonce otevřené dveře. Nakonec se dostal na střední školu „na prospěch“. Při zkouškách neuspěl, ale konkurence tam byla prý velmi ostrá, takže to nemusí znamenat, že by vysloveně propadl. Připravoval se na ně, docházel na angličtinu. Chce to zkusit znovu, takže se necítí nějak fatálně zahanben.

Rodinná situace

Oba rodiče jsou zaměstnaní, nerozvedení. Otec je vyučen, pracuje jako dělník, matka má středoškolské vzdělání, pracuje jako referentka. Aktivní roli v jeho školním životě hraje patrně matka, která mu vyhledávala informace o školách a radila mu. Rodina je spíše proškolsky orientovaná. Nevíme, jaká je ekonomická situace rodiny, nevíme jestli by rodina zvládla eventuelní soukromou školu. Při přípravě na přijímací zkoušky ovšem zaplatili pouze angličtinářku, která byla levná. Minimálně středoškolským směřováním překračuje rodinnou latku vzdělání.

Proces volby

Dušana dle všeho zajímalo vojenství. Říká, že mu *nikdo neradil, rozhodl se sám. Tu školu objevila máma a já jsem jako a já jsem jako navrhl, že bych tam chtěl jít.* Máma posloužila jako vyhledávač informací, ale Dušan byl ta autorita, která rozhodla. Matka se podle všeho snažila najít něco, co by se jejímu synovi líbilo, bez ohledu na náročnost. Jemu se perspektiva, kterou mu nabídla líbila. Prospěchově v tom nebyl problém, rodině jeho vojenská záliba nevadila, přestože byli jeho volbou překvapeni. Otec v tomto diskursu vůbec nefiguruje - ani jako vzor, ani jako směrodatná autorita. Taktéž ve škole se prý Dušan nijak neinformoval. Na zkoušky se připravoval, ale přípravu spíše podcenil. U zkoušek v obou kolech neuspěl, uspěl až nakonec „na prospěch“ na elektro-strojní průmyslovce, která je ovšem chápána striktně jako přestupní stanice, jako dočasný tábor, před novým pokusem dostat se na vytouženou vojenskou školu.

HUBERT

Přihláška:	1. Gymnázium Botičská, Pha 1
Náhradní přihláška:	2. Gymnázium Jižní Město, Pha 4, 3. Gymnázium prof. Jana Patočky, Pha 1
Přiját:	na 2./na I. termín
Způsob přijetí:	zkoušky z ČJ, M, AJ, pohovor, uspěl na 2 školách

Zájem a perspektiva

Hubert si vybíral gymnázia protože se *nechtěl specializovat, ještě není vybraný, teda ještě si nevybral, a že to všeobecný vzdělání by bylo nejlepší. Žádný koníček nebo zájem, který by dominoval u sebe nenachází. To neznamená, že by ho nic nezajímalo. Říká: tak teď sportuju třeba a baví dělat...fakt nevím... snažím se získávat tak jako rozhled o tom světě teda trochu... začínám teďka číst, to jsem nečet moc dřív, dívat se na dobré filmy a tak trochu jinak se na ten svět dívat... čtu... třeba Kunderu... filmy třeba Zvětšenina, chodím do Aera, často, zrovna teda jsem byl na Matrixu, protože to teda musím vidět, ale jsem si teda říkal, že jsem v tom obřím kině nebyl strašně dlouho, že pořád chodím do toho klubového. Nebo na výstavy třeba teďka na Reality Czech... Ve svých intelektuálních zájmech ční vysoko nad celou třídou. Žádná střední jiná škola, která by se obracela na takové zájmy, než gymnázium vlastně není. Není to technik, ačkoli ho počítače baví jako všechny kluky. S žádným povoláním středoškolského typu se neidentifikuje, takže je pro něj gymnázium jasně nejlepší volba. Co je trochu paradoxní, že na gymnáziu (V Josefské) již byl - od šesté třídy, musel z něj v polovině osmé třídy (tercie) odejít, a minulý rok tvrdil, že gymnázium už v žádném případě nechce. V té době spekoval nad hotelovou školou, chtěl být *hoteliér*, protože jej baví vařit a říká, že čím by určitě chtěl také být, je *šéfkuchař*. Vaření přitom chápe jako uměleckou činnost *protože vaření, to je, myslím, že jako nejsem zas tak špatnej kuchař, to mě vždycky bavilo, tak to je taky jako takový ztvárnění určitě sama sebe, tak protože to je taky taková socha, žejo, to jídlo...* Hubert vaří všechno - velká jídla, nedělá jen dezerty. Nicméně variantu hotelové vzdal ve prospěch širšího vzdělání a svůj postoj ke gymnáziu přehodnotil. Nakonec zjistil, že se mu „studijní“ atmosféra, odlišná od ZŠ, vlastně líbila.*

Z hlediska perspektivy chápe gymnázium jako jasný předstupeň vysoké školy. V logice svých zájmů říká, že by chtěl nejraději na filosofickou fakultu, má jen obavy, že *to nemá dost uplatnění* a že toto *uplatnění* je důležité, možná důležitější, než vlastní zájem. Ale rozhodnout tuto otázku je těžké: *Bohatej... no rozhodně bych nechtěl být chudý, ...tak není to špatný být bohatej, rozhodně jako... netoužím po tom, jako rozhodně ...kdo je bohatej nemá plnej život, většinou nebo častokrát obráceně, ale jako to uplatnění s ohledem na ty finance by asi jako to... to je složitý to spojit, aby mě to obohacovalo a zároveň aby to mělo uplatnění.* Co je nejdůležitější, je stejně onen *plnej život*.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

F	Průměrný prospěch:	Známky z ČJ:	Známky Mat.:
pol. 8.	1,71	3	2
kon. 8.	1,76	3	1
pol. 9.	1,21	2	1

Hubertův prospěch po příchodu z předcházejícího gymnázia byl spíše podprůměrný, což byl možná dozvuk jeho problémů (eufemisticky poznamenává, že měl *problémy s profesory*), ale za tímto prospěchem se skrývala asi dostatečná rezerva, protože přijímačky složil úspěšně a přijali ho na dvě gymnázia. Na přijímací řízení neměl prospěch vliv.

Rodinná situace

Rodiče jsou oba zaměstnaní a nerozvedení. Oba mají vysokoškolské vzdělání. Otec je lékař, matka je metodická poradkyně na VV. Jsou silně proškolení a intelektuálně orientovaní. Zejména otec se snaží na svého syna působit a vést jej k „vyšší kultuře“. Původní cíl, aby Hubert vychodil celé osmileté gymnázium nevyšel, a tak mu povolili „zklidňovací“ odbočku přes základní školu, ale nakonec se zdá, že se návrat na

hlavní dálnici vydařil. Zvolené gymnázium je soukromé, takže je zjevné, že rodiče při tomto návratu nelitovali prostředků.

Proces volby

Nebyl hledán žádný kompromis, neboť neexistoval jiný požadavek, než jít na gymnázium, protože se ještě neví. Hotelová škola byla zamítnuta předem a nad kuchařem ani reálně nepřemýšlel, ani by to asi nebylo v rodinném kontextu akceptovatelné (za konflikt mu to určité nestálo). Zbývalo tedy, se pouze na nějaké gymnázium dostat. Absolvoval přípravné kursy z češtiny a matematiky a při zkouškách uspěl na dvou ze tří gymnázií. Jedno odmítl, protože *na něj špatně působilo, že to na přijímačkách bylo špatně zorganizované, že ta profesorka mi říkala, že už neví, co mi má dát za otázku*. S druhým byl spokojen a nastoupí do něj.

JONÁŠ

Přihláška:	1. Střední uměleckoprůmyslová škola, Žižkov, Praha scénická technika
Náhradní přihláška:	Stavební průmyslovka
Přiját:	na 1. /I. termín
Způsob přijetí:	test z ČJ, všeobecný test, talentové zkoušky 3 obrazy, rozhovor

Zájem a perspektiva

Jonáš rád maluje, zajímá se o to, *snad mu to i de*. Svou školu hledal mezi uměleckými středními školami. Kromě toho ho baví i počítače *odmala*. Na rozdíl od jiných náhlých počítačových expertů je on opravdovým expertem, i když se tím moc nechlubí. Ve třídě patřil mezi skupinu vynálezců, kde byl jednoznačnou hvězdou. Přesto se směřuje uměleckým směrem. Vedle toho říká, *že asi jako každé druhé by chtěl být hercem, ale to zavrhl*. Dokonce to i zkoušel - dělal konkurs do filmu, ale neuspěl. Ve výtvarném světě vidí své šance lépe. Zajímá se o architekturu, prý i o scénografii. U té by ale nechtěl skončit, chtěl by, *dá-li pánbů, na nějakou tu architekturu jako vysokou, nebo jsem přemejšlel jako nějaký grafik v herním průmyslu*. Zájem je tu vybrán z řady jiných zájmů, asi jako nejsilnější. Na rozdíl od jiných by Jonáš patrně patřil mezi opravdové experty na nějaké počítačově zaměřené průmyslovce, ale on chce k počítačům přistupovat nikoli technicky, ale umělecky - výtvarně. Vzhledem ke svému prospěchu a univerzálním schopnostem by byl určitě úspěšný i na gymnáziu, ale takovou alternativu kategoricky odmítá.

Z hlediska perspektivy zmiňuje jasné vysokoškolské ambice, o jiných utilitárních cílech se nezmiňuje.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ:	Známky Mat.
pol.8.	1,07	1	1
kon.8.	1	1	1
pol.9.	1	1	1

Jonáš je premiant a mohl by si vybírat, co chce. Na leckterou školu by se dostal bez přijímaček, přesto se takovou snadnou cestou nevydal a přijímačky podstoupil. Skvělý prospěch mu ovšem pomohl i tady, neboť byl v rámci přijímacího řízení bodován. Ve škole byl učiteli velmi oblíben pro svou bystrost, neproblematičnost a zároveň samostatnost.

Rodinná situace

Jonášovi rodiče jsou nerozvedení, otec je podnikatelem a má vysokoškolské vzdělání, matka je dlouhodobě v domácnosti a má minimálně středoškolské vzdělání. Bratr je na „Hollarce“. Rodina je silně proškolně orientovaná. Ekonomicky je na tom pravděpodobně velmi dobře, takže by eventuelní soukromá škola nebyla problémem. Svou volbou jde Jonáš ve šlépějích, které jsou analogické šlépějím staršího bratra. Vysokoškolskými ambicemi se hlásí k rodinné tradici.

Proces volby

Pro své výtvarné ambice hledal vhodnou školu. Uvažoval s rodiči nad různými uměleckými školami, i nad „Hollarkou“, kde je bratr, ale tu zavrhl. Umělecké školy jsou velmi výběrové a tak musel najít strategii, jak se tam dostat. Má zájem o architekturu a všelijak „užitou“ grafiku a tak rodiči náhodně nalezený obor „scénická technika“ na UMPRUM byl poměrně blízko a zároveň patřil mezi ty méně „našlapané“, a tak tu byla větší šance uspět. Obor se mu zalíbil. Druhou variantou byla stavební průmyslovka (kvůli architektuře), která byla ovšem chápána jako přestupní stanice pro další pokus o přijetí, pokud by se letos nepovedlo. Konzultanty mu přitom byli především rodiče. Jonáš u talentovek i přijímaček uspěl a na školu se dostal, s čímž jsou všichni spokojení.

ČESTMÍR

Přihláška:	Smíchovská střední průmyslová škola, Preslova 25, Pha 5, výpočetní technika
Náhradní přihláška:	tamtéž
Přiját:	I. termín
Způsob přijetí:	bez přijímacích zkoušek, díky prospěchu

Zájem a perspektiva

Čestmír se *odjakživa zajímá o počítače*. Od osmé třídy prý, chce být *programátorem*, od té doby co začal *poprvý hrabat v programech a zjistil, že se tam dají dělat úžasné věci*. Ne, že by dekompiloval programy, či přímo programoval. Především všelijak upravuje podoby programů, her... *když se to tam dá nějak předělat, tak to předělám. Většinou jsou to zvuky, textury, jako povrchy a takhle. Že z toho potom vyleze něco úplně jiného... já mám takovou hru, Worms Armageddon se to jmenuje, to jsou červi proti sobě, a tam jsou přímo zvukové soubory a obrázky těch různých věcí, tak tam je úvodní něco jako, dalo by se říct animace, tam se objeví atomovej výbuch a jako na stroji se tam napíše Worms Armageddon, tak jsem našel ty písmena, jak jsou tam napsané, tak jsem je předělal a udělal jsem z toho Star trek Mageddon, že prostě, zvuky jsou tam jako ve Star treku, zbraně jsou tam jako ve Star treku*. Programovat přímo neumí, pouze dělat www stránky ve Front Page. HTML kód v pozadí wysiwyg editoru zná, prý by se ho nenaučil, ale určitě se jej naučí. Rovněž se chce naučit ještě jiné programovací jazyky: *Mám takový přísloví, kolik počítačových kódů znáš, tolikrát jsi programátorem, takže se jich budu chtít naučit určitě několik*. Dlouhodobě jej považujeme za nejortodoxnějšího vynálezce. Sám sebe, pokud jde o expertnost, staví až na třetí místo ve třídě, za Jonáše a Bořivoje, kteří se v programování dostali dál - Bořivoj vytvořil svou vlastní hru, Jonáš umí psát přímo v HTML. Jeho zájem o počítače, jejich útroby, programování a modifikace technologických fantazií ve hrách vycházejí z dlouhodobé tendence, kterou je zcela jasně možné sledovat nejméně od čtvrté třídy. Jeho zájem tedy není žádné náhlé obrácení. Rodiče ho v jeho technických spádech podporují potud, pokud si udržuje dobrý prospěch. Z úvah o budoucnosti od začátku vyloučil cokoli, co by mělo co do činění *se sportem a rukama*. Jeho otec ho od malička vedl dosti spartánskými metodami ke sportu (boxu, tenisu), proti čemuž se Čestmír bránil právě onou svou technologickou vášní a vynálezekými koníčky, podporovanými více matkou. Možná v tom je zakořeněna mimořádná stabilita Čestmírových zájmů.

Z hlediska perspektivy vidí své vnitřní směřování nadějně. *Tak počítačů je na světě čím dál víc a za ty čtyry roky, co budu na střední škole, jich bude ještě víc, takže si myslím, že se určitě uplatním, když budu dobrej. A když nebudu dobrej, tak se určitě uplatním jako hacker*.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch:	Známky z ČJ:	Známky Mat.:
pol. 8.	1,5	2	1
kon. 8.	1,57	2	2
pol. 9.	1,29	1	1

Čestmírovův prospěch je nadprůměrný, ale není to ona absolutní propustka kamkoliv, kterou jsou samé jedničky. Patří mezi třídní elitu, ale pro svou svéhlavost a rozumbradovství měl někdy problémy, které sám

interpretoval tak, že je génius, kterému jeho okolí nerozumí, zatímco spolužáci ho častovali přezdívkou *dutohlav*.⁷

Rodinná situace

Rodiče jsou nerozvedení, otec má středoškolské vzdělání, je podnikatelem, matka má minimálně středoškolské vzdělání a pracuje jako daňový poradce. Rodina je proškoleně orientovaná. Otec na konkrétní směr neměl viditelný vliv, ale staral se během základní školy o dostatečně tvrdé podmínky, které by syna přiměly k dobrému prospěchu. Matka podporovala synovy technické spády a sloužila jako vyhledávač informací o konkrétních školách, ještě s tetou. Svým směřováním se Čestmír drží rodinné laťky vzdělání.

Proces volby

Čestmír měl jasno v tom, že chce na školu s počítači. Matka *jak slyšela, že už je takový to vobdobi, že bych si měl vybírat školu, tak mi nosili s tetou, vono je jí teprv asi dvacet, všemožný knížky vo středních školách, no a vyber si. Tak jsem otevřel první a tam jsem si něco vybral.* Jiné průzkumy nedělal a s nikým jiným se neradil. Uvažoval ještě nad elektro-průmyslovkou v Ječné, ale tam by musel dělat přijímačky a toho se obával, protože se chtěl na školu dostat na jistotu. Proto zvolil méně prestižní variantu, kde mu jeho prospěch stačil na přijetí bez zkoušek. Navíc prý je zvolená škola přímo zaměřená na *výpočetní techniku, kdežto Ječná byla jen elektro.* S volbou a úspěchem je spokojen.

TOMÁŠ

Přihláška:	1. Střední prům. škola elektrotechnická v Úžlabině, Pha 10, elektronické systémy, počítačové informace.
Náhradní přihláška:	2. Střední průmyslová škola sdělovací techniky, Panská Pha 1, digitální telekomunikační technika, 3. Soukromá střední škola výpočetní techniky, Pha 9.
Přiját:	Na 3./ II. termín, na ostatních neuspěl, záchytná škola, zaplatil to.
Způsob přijetí:	Zkouška z ČJ a M, na 3. prospěch.

Zájem a perspektiva

Tomáš se dle svého vyjádření zajímá o počítače, ale jeho zájem není nijak horký. Rozhodně není žádný takový expert jako třeba Čestmír nebo Bořivoj. Možná je ze všech ve třídě expert nejmenší. Sám i v tomto ohledu na sebe dělá ironické poznámky. Nejvíc ho baví hry a počítač je pro něho interesantní hračka, která má tu vítanou vlastnost, že může být jaksi „profesionalizována“ – stačí, aby byl člověk hráč a uměl zkopírovat pár souborů sem nebo tam, nainstalovat nějakou cracknutou hru a rázem má „zájem o počítače“, který je převoditelný do společenské řeči profesí a kariér. V minulém roce uváděl, že půjde na nějakou *elektroprůmyslovku, jako táta.* Otec mu vysvětloval, jaký obor se čeho týká a byl hlavním odborným konzultantem. Jeho zájem pokračuje v nápodobě otce, protože Tomáše zjevně samotného nic určitého vnitřně netáhne - baví ho *sporty, chodit s klukama ven, televize, počítač.* Možná nejvíc ze všeho ho baví floorball, který hraje závodně, ale pro to není žádná střední škola. Podle učitelky nic moc neplánuje a je celkově až možná trochu příliš „v pohodě“. Otcova profese viděná skrze milou elektronickou hračku - počítač - je tak stéblem, které bylo zachyceno, jakmile vznikla otázka, co dál. Vedle toho ještě spekuloval nad tím, že by chtěl být architektem, ale to *ho už nějak opustilo.* Dále chtěl být kuchař, to ho baví a *ještě ho to bavit nepřestalo, ale nakonec se rozhodl pro průmyslovku.* V kuchařství ho podporovala babička, která je cukrářka, ale nakonec i to zapadlo.

I perspektivu vidí zcela neurčitě, *grafika, programy, programátor, něco s počítačema,* ale přesně neví. V dotazníku uvádí, že po škole by se chtěl věnovat floorballu. O vysoké škole ještě neuvažuje - *vysoká... to si nejsem jistej, zatím i ta střední je taková nahnutá.*

⁷ Viz Doubek D. Rybová M. Kamarádství a hygiena. In PSŠE. 4. třída. Praha: PedF UK, 1999.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch:	Známky ČJ	Známky Mat.
pol. 8.	1,64	3	2
kon. 8.	1,93	3	2
pol. 9.	1,57	2	2

Tomášův prospěch je mírně podprůměrný a to na automatické přijetí na nějakou z prestižnějších elektroprůmyslovek určitě nestačilo. Podle třídní učitelky zejména kvůli tomu, že *zanedbával své povinnosti*, neučil se, *neinformoval rodiče*, a jen tak v klidu si bez práce proplouval. Na jaře chodil na dvouměsíční soukromé doučování, ale to je podle třídní učitelky málo, začít je třeba už na podzim. Na doučování se mu moc nechtělo, ve škole byl celkem pouze jednou na doučování z ČJ. Sám se domnívá, že se na technickou školu hodí, že ho matematika ve škole bavila.

Rodinná situace

Tomášovi rodiče jsou nerozvedení, oba zaměstnaní, otec pracuje jako elektrikář, matka někde v kanceláři. Oba jsou proškoleně orientovaní, ale vzhledem k Tomášovi dosti benevolentní, k ničemu ho moc nenutili. Učitelka se domnívá, že měli Tomáše více hlídat. Kdyby to dělali, mohl uspět na státní střeni škole a oni nemuseli platit soukromou. Čímž se dostáváme k tomu, že ekonomicky je pro ně soukromá střední škola zvládnutelná, nebo že ve prospěch synovy středoškolské kariéry jsou ochotni obětovat něco z rodinného rozpočtu. Střední škola a výpočetní technika jako obor jsou pro ně důležitější, než úspora peněz.

Průběh volby

Cíl byl stanoven poměrně ambiciózně. Prospěch na přijetí bez přijímaček na „Úžlabinu“ a „Panskou“ nestačil a tak bylo nutné dobře uspět u zkoušek na školy, o které je velký zájem. Přípravu však Tomáš i rodiče podcenili (podle učitelky), takže přijímačky z matematiky, které jsou velmi důležité, nezvládl ani na jedné škole. Vysvětluje to tím, že si *myslel, že se na tu Úžlabinu dostane a že měl asi trému*. Matematika tam byla překvapivě *těžší*. Ve škole ho prý bavila, ale tam vůbec. Nedostal se ani tam, ani na Panskou, dokonce skončil velmi vzadu i mezi nepřijatými uchazeči (brali cca 80, hlásilo se asi 200, skončil asi na 130 místě). Rodiče zachránili nepříjemnou situaci tím, že podstoupí placení soukromé školy zaměřené na počítače, která Tomáše přijala posléze „na prospěch“.

KAREL

Příhlaška:	1. Střední odborné uč umělecko-řemeslné, s.r.o., Podkovářská 4, Pha 9, obor Starožitník.
Náhradní přihlaška:	2. Michael - soukromá stř. škola reklamní tvorby, s.r.o., Machkova, Management a podnikání v umění a reklamě.
Přijat:	na 1/I. termín.
Způsob přijetí:	Talentové zkoušky, slovní a větný rozbor, diktát, dějiny umění.

Zájem a perspektiva

Z Karla se v minulých letech stal počítačový konvertita. Dříve se nezdálo, že by se vydal nějakým technickým směrem, byl to velký frajer a nikoli vynálezce, ale pak dostal počítač a začal se v rozhovorech deklarovat jako odborník. Dokonce popíral, že by nějak holdoval hrám. *Spiš ani ne tak hry, ale programy... protože sestra je technik počítačovej, tak ta má spoustu programů, tak já si vždycky nějaký vyberu a pak dělám kostičku, která mi zabere celý den...* Vidí se jako expertní uživatel, který zná i jiné, vyšší programy, než jsou jenom hry. Jako grafické programy a html editory. I psycholog, ke kterému ho rodiče vzali, aby s ním probral své zájmy, mu doporučil *nějakou průmyslovku*. Podle vlastních zájmů, či koníčků by se tedy Karel měl vydat směrem ve třídě obvyklým - na nějakou elektroprůmyslovku. Ale vybral si nakonec *starožitníka* a je s touto volbou náramně spokojen. Překvapivě se tak vydal do jisté míry „uměleckým směrem“, který bylo lze jen těžko předem předpokládat. Důvody této volby uvidíme dále.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch:	Známky z ČJ:	Známky Mat:
pol. 8.	2,13	3	3
kon. 8.	2,43	3	3
pol. 9.	1,93	2	3

Karlův prospěch byl z kluků ve třídě jednoznačně nejhorší. Nejenže mu automaticky nikam neotvíral dveře, ale naopak byl nepochybně překážkou. Sám říká, že se předměty typické pro průmyslovky - matematiku, fyziku - *učil nerad, vůbec ho to nebavilo* a samo od sebe mu to nešlo. Pokud by šel někam na průmyslovku, muselo by se to změnit a musel by složit nějaké přijímací zkoušky minimálně z neoblíbené matematiky.

Rodinná situace

Karlovi rodiče jsou nerozvedení, zaměstnaní. Otec má středoškolské vzdělání a pracuje jako exekutor, matka má také středoškolské vzdělání a pracuje jako laborantka v nemocnici. Rodina je určitě proškoleně orientovaná, ale přimět Karla k větší péči ve škole, se jí nepodařilo. Učiliště, na které se přihlásil se souhlasem rodičů, je soukromé, takže z ekonomického hlediska je to ně únosné platit za syna školné. Karel zdůrazňuje, že to je učiliště s maturitou a tak vlastně jakási střední škola. Tudíž zde nedochází k tomu, že by Karel šel pod rodinný standard.

Proces volby

Když si měl Karel vybrat školu, tak *chtěl něco okolo počítačů, ale nebaví ho jak fyzika, tak matika*. Technické školy tedy nebyly příliš dobrá volba, protože tam jsou matematika a fyzika zásadní. Bylo tedy nutné najít něco, kde by tyto předměty nefigurovaly. Jedním z adeptů byly určité umělecké školy, ale tam by ho celkový prospěch asi celkově srážel a Karel určitě nebyl z nejlepších kreslířů ve třídě. Přitom se jeho sestřenice právě připravuje k maturitě na starožitnickém učilišti a odtud asi přišla inspirace i zkušenosti, na jejichž základě padlo rozhodnutí se na starožitníka také přihlásit. Další náhradní „umělecká“ škola - reklamní tvorba - byla zvolena rovněž proto, že tam není matematika a fyzika. Karel přijímací zkoušky složil, uspěl a rodiče školné podle všeho ochotně zaplatí. Karel svou budoucnost na učilišti vidí růžově: *První dva roky, to tam říkal i ten ředitel, když jsme tam byli, to se v podstatě jenom hraje, spíš takový ty zdvořilosti a byl tam stůl jako prodejní a abych se jako o každým učil něco říct. A potom ten třetí, čtvrtý, to už je hlavně praxe a ježdění po různých starožitnictvích. Vona ta škola je soukromá a je spojená s dalšími školami v Německu, Francii a různě po Evropě, takže my pak budem jezdit do Louvre a tak*. Perspektiva děsivé dřiny s matematikou, fyzikou a dalšími „exaktními“ předměty, co jich jen na průmyslovkách je, pominula, a Karel je se svou volbou náramně spokojen, jakoby jí chtěl odjakživa - ... *a na tom starožitníkovi je to pěkný, baví mě to, my k tomu vlastně doma máme nějaký knížky a táta se o to taky zajímá*. Počítače zůstávají jako koníček, kvůli kterému není nutné podstupovat nějaké strašné oběti.

VÍTEK

Přihláška:	1. Střední průmyslová škola elektrotechnická, Ječná 30, obor: elektronické počítačové systémy, slaboproudá elektrotechnika.
Náhradní přihláška:	Střední průmyslová škola elektrotechnická Pha 10, obor: elektronické počítačové systémy, obor: slaboproudá elektronika.
Přijat:	na 1./I. termín
Způsob přijetí:	bez přijímacích zkoušek

Zájem a perspektiva

Vítka *trošku bavěj ty počítače*, podle toho si školu vybral. Rozhodnutí vybrat si tuto školu je staré *tak čtyři měsíce*. Dříve prý neměl představu, kam by chtěl. Nevzpomíná si na žádný dětský sen, čím by chtěl být, jen si tak vzpomíná, že chtěl být *geologem, hrabat se v zemi*. Patří tedy mezi ty, kdo museli svůj zájem

zformulovat pod tlakem okolností. Pokud jde o to, co přesně ho na počítačích baví, říká, *tak od všeho něco*, ale je *spíš ten hráč*. Prý se ale už i *párkrát podíval dovnitř* programů i samotného počítače. Chtěl by se určitě naučit nějaký programovací jazyk a být programátorem. V jiné formě je to něco podobného, jako v případě Tomáše - počítač je jakási profesionalizovatelná hračka, jež je stéblem pomocí kterého se dotyčný identifikuje. Vítek se prostě dostal do situace, kdy si musel něco vybrat, a tak si vybral to, co mu bylo asi nejmilejší. V dotazníku uvádí, že se kromě rodičů radil s *kamarádem*, patrně s Kamilem, se kterým jde na stejnou školu do stejné třídy a se kterým také sdílí určitou nezakořeněnost svého počítačového zájmu. Možná se v nějaké vzájemné dialektice o svých zájmech navzájem přesvědčili.

Po dokončení školy neví, co bude dělat, možná vysokou školu, *ale ještě vůbec neví*.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch:	Známky z ČJ:	Známky Mat:
pol. 8.	1,14	2	1
kon. 8.	1,14	2	1
pol. 9.	1	1	1

Vítkův prospěch je nadprůměrný a umožňoval mu velký výběr a na zvolenou prestižní školu mu otevřel luxusní cestu být přijat bez přijímacích zkoušek. V situaci, kdy nevěděl co vlastně přesně chce, by mohl jít klidně i na gymnázium a patrně by i tam uspěl (ale asi by musel dělat přijímačky). Žádné přijímací zkoušky tedy neskládal a neabsolvoval tudíž žádnou přípravu.

Rodinná situace

Vítkovi rodiče jsou nerozvedení, zaměstnaní a oba vysokoškolsky vzdělaní. Jsou jasně proškoleně orientovaní a patrně mají nějaké vazby ke Kamilově rodině, neboť mezi nimi proběhla nějaká koordinace postupu obou chlapců. Patrně by pro ně nebyl problém svého syna podpořit, pokud by bylo nutné platit školné, ale vzhledem ke školním výsledkům to nebylo potřeba. Vítek zatím sleduje rodinnou vzdělanostní úroveň.

Proces volby

Vítek říká, že se s nikým neradil, o zvolené škole se dozvěděl *od kámošů*. Neříká přímo od koho, ale vzhledem k tomu, že jde na stejnou školu jako Kamil, byla možná iniciátorem jeho volby vlastně Kamilova matka. Ta iniciovala Kamila a skrze něj možná i Vítko. Každopádně v tom hrála nějakou významnou roli. Diskuse proběhla asi mezi Kamilem a Vítkem a na jiné úrovni možná mezi rodiči obou. Oba chlapci dávali přihlášky na stejné školy a oba měli podobné šance. Nakonec jdou oba spolu do stejné třídy a Vítek tu dělá Kamilovi dobrou společnost. Sám je s volbou spokojen a nikam jinam jít nechtěl. Jeho předpoklady byly takové, že nebylo třeba uzavírat žádné kompromisy mezi prospěchem, ekonomickou situací rodiny a představou o tom, kam chce.

BOŘIVOJ

Přihláška:	Gymnázium U Libeňského zámku 1, Pha 8
Náhradní přihláška:	Gymnázium Arabská 14, Pha 6
Přijat:	na I.
Způsob přijetí:	zkoušky z ČJ, M

Zájem a perspektiva

Bořivoj je jedním z největších třídních počítačových expertů. V minulém roce se netajil touhou dělat nějakou elektroprůmyslovku a dělat něco s počítači, opravovat je a tak podobně. V letošním roce se s ním nepodařilo provést přímý rozhovor, ale z pozorování ve třídě a z poznámek ostatních kluků je patrné, že se na tom nic nezměnilo. Dokonce vymyslel svou vlastní počítačovou hru (hypertextovou), je velký kamarád s Čestmírem, ortodoxním vynálezcem, se kterým tvořil jádro vynálezské skupiny, navzdory všem poryvům

puberty. Jeho zájem o počítače a technické věci je dlouhodobý a sahá hluboko do minulosti. Svůj počítač má od sedmé třídy.

Z hlediska perspektivy víme, že po dokončení gymnázia chce Bořivoj dál studovat.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch:	Známky z ČJ:	Známky Mat:
pol. 8.	1	1	1
kon. 8.	1	1	1
pol. 9.	1	1	1

Bořivoj je absolutní premiant a jeho prospěch by mu automaticky otevřel dveře na jakoukoli elektroprůmyslovku, kterou by si vybral, podobně jako Kamilovi. Ale nevybral si žádnou, podstoupil risk přijímaček na gymnázium. Neabsolvoval žádné přípravné kursy.

Rodinná situace

Bořivojovi rodiče jsou rozvedení, zaměstnaní, otec je vyučený truhlář, matka má středoškolské vzdělání a pracuje jako sekretářka. Vzhledem ke skvělému prospěchu a možnosti snadno se dostat na státní školu nebylo nutné zvažovat školné na soukromých školách. Svou volbou gymnázia a plánem dál studovat překračuje rodinnou vzdělanostní laťku.

Proces volby

Vzhledem k nedostatku přímých informací můžeme pouze spekulovat, proč přesně se Bořivoj rozhodl odklonit od svého koníčka - elektrotechniky a počítačů - ve prospěch všeobecného vzdělání. Ohledně svých zájmů Bořivoj určitě netrpěl bezradností. Údajně se rozhodl sám a konzultoval jen trochu s rodiči. Každopádně je to velmi rozumná volba. Gymnázium je lepší cestou k vysokoškolskému vzdělání, které je zase jedinou cestou k tomu, aby se z člověka stal opravdový expert. Zároveň je takový odklon možná jistější metodou k zachování záliby, která by mohla být průmyslovkou příliš brzy opotřebována a zrazena.

Dívky – Přehledová tabulka

Jméno	Příhláška	Náhradní příhláška	Typ školy	Termín přijetí	Prospěch ⁸									Příprava	Přijetí	Vzdělání rodičů	
					průměrný			ČJ			Mat					otec	matka
					8	8	9	8	8	9	8	8	9				
Danka	Gymnázium	Soukr. gymnázium	státní	I.	1,36	1,14	1,07	2	2	1	2	1	2	Čj,Mat	přij.zk.	SŠ	SZŠ
Nina	VOŠ a OA, Kollárova	ISŠO a OA	státní	I.	1,36	1,14	1	1	1	1	1	1	1	Mat.	bez.přij.	OU	ZŠ
Bětko	SPŠ, Panská	OA, Dušní	státní	II. náhradní	1,43	1,21	1,43	2	2	1	1	2	1	ne	1. přij. zk 2.bez.přij.	OU/SŠ?	SŠ
Veronika	Pražská konzervatoř	VOŠ a OA, Kollárova	státní	I. náhradní	1,64	1,93	1,64	2	3	2	2	3	2	Čj,Mat	1.tal.zk 2.přij.zk	SŠ	SZŠ
Žofie	SZŠ, zubní technik	SZemŠ	státní	I.	1,43	1,5	1,36	2	2	2	2	2	2	Čj,Mat	přij.zk., tal.zk	VŠ	SŠ
Anna	SPŠO, návrhářství	žádná	státní	I.	1,64	1,36	1,50	2	1	1	2	2	2	kurz VV	tal.zk	SŠ	VŠ
Ela	VOŠUP návrhářství nábytku	žádná	státní	I.	2,14	1,71	1,86	3	3	2	2	2	3	kurz VV	tal.zk, Čj, obec.zn.	?OU/SŠ	?SŠ
Iva	VOŠUP propagační grafika	SSUŠ designu	soukromá	II.náhradní	1,71	1,79	1,86	3	3	3	2	3	3	Čj,Mat	1.,2.tal.zk	?	?SŠ
Karla	1.SHŠ a VOŠ, cestovní ruch	SSŠ Kvarta	soukromá	I.	1,79	1,86	1,57	3	2	2	3	3	3	Čj,Mat	přij.zk	VŠ	SŠ
Jarka	SPed.Š a VOŠ	SSŠ Danaé	soukromá	I.náhradní	2,14	2,36	1,79	3	3	3	4	4	3	ne	1.pohovor 2.bez.přij.	OU	OU
Simona	SOU, aranžér	SOU, aranžér	státní	I.	1,93	2,29	2,14	2	3	3	3	3	3	ne	bez.přij.	OU	OU
Lenka	SOU, aranžér	SOU, prodavačka	státní	I	2,36	2,36	2,43	3	3	3	3	4	4	Čj, dysl.	bez.přij	OU	SŠ
Rita	SSOU, kadeřník	SSU, kadeřník	soukromé	II. /1.škola	3,2	2,93	2,36	4	4	4	4	4	4	ne	tal.zk	ZŠ	ZŠ/OU?
Petra	SOU, sklenářka	žádná	státní	I.	3,19	2,71	2,36	3	3	3	3	4	4	ne	pohovor	?	ZŠ

⁸ V prvním sloupci je vždy pololetí v 8. ročníku, v 2. sloupci konec 8. ročníku, ve třetím sloupci je pololetí 9. ročníku.

ANNA

Přihláška	Vyšší odborná škola oděvního návrhářství a střední průmyslová škola oděvní, Jablonského 3/333, 170 00, Praha 7, obor návrhářství
Náhradní přihláška	
Přijata	I. termín
Způsob přijetí	talentové zkoušky, kresba zátiší a malba

Zájem a perspektiva

Již od 5. třídy chtěla být Anna módní návrhářkou. Pouze „*když byla malá*“, jak ona říká, „*někdy na prvním stupni, si možná přála být učitelkou nebo prodavačkou.*“ Jejím hlavním hobby je kreslení. Od první třídy docházela na výtvarné kurzy na LŠU a před talentovými zkouškami chodila kreslit ke své učitelce třikrát týdně od odpoledne až do večera. V sedmé třídě též chodila do keramického kroužku.

V deváté třídě má jasné představy o těžišti svého působení v oboru. Jejím vzorem je návrhářka Klára Nademlýnská. Sama by se chtěla věnovat navrhování oděvů pro běžné nošení a spíše dámskému než pánskému. Vzhledem k tomu, že Anna je pro nás nová (do našeho výzkumu vstoupila až v 7. třídě) neznáme hlavní motiv její volby. Nevíme odkud přišel nápad, stát se módní návrhářkou. Ovšem na jejím cílevědomém chování vidíme, že její rozhodnutí je pevné. Po ukončení průmyslové školy plánuje studium na vysoké škole, pravděpodobně na textilní v Liberci. Nepovažuje to za zcela definitivní rozhodnutí.

Pokud by nevyšel její plán s návrhářkou, jako alternativu v sedmém ročníku zvažovala práci novinářky. Ovšem dle způsobu její přípravy, cesta ke studiu žurnalistky by byla daleko méně schůdnější než k oděvní průmyslovce.

Anna tvrdí, že s nikým svoji volbu nekonzultovala. Zprávy o škole má od studentek, které na dané škole studují. Tyto informace mají spíše „*děsivý*“ charakter o studijních poměrech na škole. Údajně tam vyučují matematiku učitelé z obchodní akademie a mají nepřiměřeně vysoké nároky. To, že se stýká se studentkami ze střední školy, zvyšuje její sociální statut již tak poměrně vysoký.

Ve třídě vystupuje jako *dandy*. Vlasy nosí ostříhané na krátkého ježečka a je považována za moderní dívku. Všeobecně se dívkám líbí její styl. Je to ona, kdo udává tón v dívčí skupině. Na ni záleží, kdo se těší společenské prestiži a kdo patří mezi outsidersy.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
Pol. 8.	1,64	2	2
Kon. 8.	1,36	1	2
Pol. 9.	1,50	1	2

Přestože říkala, že prospěch nehrál v přijetí na střední školu roli, zdá se, že v posledních ročnících ZŠ se připravovala na vyučování intenzivněji. Na rozdíl od předchozích ročníků měla na konci osmé třídy a v pololetí deváté průměr pod 1,50. Vzhledem k tomu, že byla z fyziky klasifikována za 3, neměla vyznamenání. Je jedna z mála, které se mírně zhoršil průměr v pololetí 9. ročníku. To je poněkud nezvyklé, vzhledem k tomu, že učitelé se v tomto období snaží klasifikovat žáky, co nejlépe.

Rodinná situace

Pochází z úplné rodiny středoškoláka – elektrotechnika a vysokoškolačky s pedagogickým vzděláním, která vlastní obchod s drogerií, textilem a galanterií. Její starší sestra na jaře 2003 úspěšně maturovala na střední pedagogické škole. Zdá se, že z finančního hlediska se jedná o dobře situovanou rodinu. Vzhledem k tomu, že Anna byla přijata na státní školu, rodiče nebudou muset platit školné.

Hledání kompromisu – proces volby

Díky dlouhodobě přípravě Anna nepochybovala o svém úspěchu. Tak, jak plánovala, podala přihlášku na Vyšší odbornou školu oděvního návrhářství a střední průmyslovou školu oděvní, obor návrhářství. Matka ji nabádala, aby si našla ještě variantu pro případ neúspěchu na této škole

Pokud by nebyla přijata na tento obor, pokoušela by se uspět na stejné škole na oboru oděvnictví, na němž nebylo třeba skládat talentové zkoušky. V nejkrajnějším případě by šla na soukromou školu oděvní. Nicméně narozdíl od jiných dívek nehledala žádnou pojistku pro případ, že by neuspěla. A to přestože ji matka doporučovala, aby si druhou náhradní možnost připravila. V talentových zkouškách skončila Anna jako druhá a byla přijata v prvním kole. (Dle Anniny informace se hlásilo 120 lidí a přijímali 30.)

V Annině případě nemá nikdo důvod k nespokojenosti ani Anna, ani rodiče.

BĚTKA

Přihláška	Střední průmyslová škola sdělovací techniky, Technické lyceum, Panská 3/856, 110 00 Praha 1
Náhradní přihláška	Obchodní akademie, Dušnická 7, Pha 1, 110 00
Přijata	II. termín
Způsob přijetí	bez přijímacích zkoušek

Zájem a perspektiva

Bětka říká, že si školy vybírala podle toho, co by ji zajímalo. Podala přihlášku na průmyslovou školu, protože by se ráda naučila *počítačové filmové triky*. Proto si také vybrala SPŠ Panská, která na ní působila „*uměleckým dojmem*“ a nedala na domluvu rodičů, kteří ji doporučovali SPŠ v Úžlabíně. Na ni by byla přijata bez přijímacích zkoušek. Tato škola se jí naopak zdála *příliš průmyslová*. Tento dojem o školách získala díky tomu, že je navštívila v rámci dnů otevřených dveří.

Na SPŠ Panská přijímali 85 studentů na průměr do 1,05 a zbývající 4 studenty z přijímacích zkoušek. Ty se skládaly z testů z ČJ a Mat. Bětka za daných okolností předjímala neúspěch a pro druhé kole volila obchodní akademii. Tato volba pro ni znamenala stoprocentní jistotu, že bude přijata díky svému školnímu prospěchu. OA si vybrala kvůli svému údajnému zájmu o cestovní ruch.

Bětka tvrdí, že si školy vybírá podle zájmů, ale výše uvedené zájmy jsou poněkud vlažné. Počítače nejsou Běťčiným „super-hobby“ jako je tomu u některých hochů ze třídy, počítala s tím, že vše potřebné by se naučila až na střední škole. V sedmé třídě sice uvažovala o tom, že by chtěla být počítačovou programátorkou, ale na rozdíl od Danky se nepokoušela chodit do počítačového kroužku. Doma mají dva počítače, o jeden se dělí s dvojčaty. Na něm byl instalovaný jakýsi animační program, který v 9. třídě již nebyl v provozu.

Čemu se skutečně dlouhodobě věnuje po celou základní školu je dramatický kroužek. Také chodí na keramiku a do sportovního kroužku. Nikdy nemluvila o čistě umělecké dráze.

Ve čtvrté třídě říkala, že si dříve *prála být cukrářkou, stejně jako si to kdysi přála její maminka a že by chtěla mít dva chlapečky*. Nyní (ve čtvrté třídě) *neví, zda by raději nechtěla mít penzión*.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
pol.8.	1,43	2	1
kon.8.	1,21	2	2
pol.9.	1,42	1	1

Bětka patří mezi čtyři nejlépe prospívající dívky. S prospěchem nemá problémy. Navzdory tomu, že ji nebaví dějepis a matematika, tak v nich prospívá bez obtíží. Vzhledem k svému rozhodnutí se v prvním kole hlásit na SPŠ Panská, Bětka poněkud podcenila navštěvování přípravných kurzů z ČJ a M. Prospěch jí ovšem zajistil bezproblémové přijetí na obchodní akademii.

Rodinná situace

Bětka pochází z úplné rodiny, rodiče mají středoškolské vzdělání. Otec je elektrotechnik, v současné době je podnikatel, pracuje jako montér pro Oskara a podobně. Matka je zaměstnaná jako účetní. Bětka má o čtyři roky mladší sourozence – dvojčata (dívka a chlapec).

Hledání kompromisu – proces volby

Vzhledem k tomu, že Bětka studuje s vyznamenáním a nezdá se, že by byla až tak angažovaná ve svých údajných zájmech (počítačové triky a cestovní ruch), bylo by pro ni vhodné gymnázium. To ji též doporučovala třídní učitelka. Bětce nevyhovuje, že gymnázium je pouze prodloužená základní škola, bez odborných předmětů. Nicméně na otázku, zda by si přála, aby ZŠ byla kratší, odpovídá, že by mohla být delší. V této odpovědi je zřetelně vidět Bětčin problém nerozhodnosti. Doufá, že pokud by byla ZŠ delší, bríže rozhodnutí by na ni dolehlo později. Nicméně sama z vlastní vůle toto rozhodnutí nechce posunout tím, že by šla studovat na G. Zdá se jí to málo, aby po střední škole byla „ničím“.

Gymnázium, které představuje nutnost dalšího vzdělávání, by také rozhodně nepředstavovalo takovou jistotu jako OA. Bětka se sice vidiny na VŠ nevzdává, avšak neví na jakou školu půjde. Zda se rozhodne pro cestovní ruch nebo *něco s tím filmem*. Toto přání *filmy a počítače* slyšíme od Bětky několikrát. Škoda, že si nezvolila gymnaziální cestu, jíž by se vymkla z rodinné destinace a otevřela by se jí cesta na „libovolnou VŠ“ a tak by byla blíže k uskutečnění svých plánů ohledně filmu.

Částečně se domníváme, že Bětčina volba je determinována kulturním prostředím rodiny, které je středoškolské. Preferenci v takovémto prostředí je získání odbornosti do období plnoletosti. Stejně tak jako rodiče, nechce být Bětka po ukončení střední školy bez profese.

Bětka je výsledkem přijímacího řízení spokojená, do nové školy se těší.

DANKA

Přihláška	Gymnázium, Botičská 1, Pha 2, 128 01, přírodovědné předměty
Náhradní přihláška	Soukromé gymnázium Arcus, s.r.o., Bratří Venclíků 1140, Pha 9, 198 00
Přijata	I. termín
Způsob přijetí	písemné zkoušky z ČJ, literatury, Mat, Fy, Zem., Děj., Chem., Přír.

Zájem a perspektiva

V první a druhé třídě chtěla být Danka policistkou. Od čtvrté třídy nevěděla, *co by chtěla dělat*, a tato nerozhodnost se jí držela až do devátého ročníku. Žádný ze zájmů, který ji provázel po celou školní docházku, neprezentovala jako svoji životní volbu. Ve volném čase pěstovala morčata a bodlinaté myši, od čtvrté třídy chodila k sousedce na němčinu. Se smrtí sousedky (v 5., 6. ročníku) skončilo i její doučování němčiny. Starost o drobná zvířata ji vydržela po celou školní docházku. V šesté třídě navštěvovala keramický kroužek, ale tento její zájem později opadl. V 7. ročníku uvažovala o tom, že by chodila do počítačového kroužku. Navštívila jej pouze jednou, protože si tam připadala hloupě. Mimo ní sem nedocházela žádná jiná dívka a přítomní hoši na rozdíl od ní údajně nebyli začátečníci.

Její největší zálibou na druhém stupni byly motorky. (Jak sama říká, vystřídalaly auta, jež jí zajímala na prvním stupni.) V deváté třídě k vánocům dostala pionýra, ale na ježdění na něm si bude muset počkat vzhledem k tomu, že povolená hranice byla posunuta z 15 na 16 let. Trpí tím, že ve třídě si o své zálibě nemá s kým popovídat. „*Občas můžu mluvit s Karlem, který se zajímá o auta. Mluvím o motorkách a on o autech. Každý o tom svém.*“ Nezdá se jí však, že by se ve svém hobby mohla nějak v budoucnosti pracovní realizovat.

Od sedmé třídy měla pocit, že přípravě do školy musí věnovat více úsilí, protože učení jí nejde samovolně jako dříve. Z toho důvodu nechodila do žádných kroužků a v týdnu čas trávila především doma přípravou na vyučování a pomáháním v domácnosti. Na konci 8. třídy se vážněji začala zabírat volbou střední školy.

Různé možnosti konzultovala s rodiči, třídní učitelkou, kamarády. Rozhodující roli v jejím rozhodnutí, hrála třídní učitelka, která ji vzhledem k jejímu prospěchu doporučila gymnázium. Danka se pro gymnázium rozhodla právě proto, že ji nic nebavilo a nevěděla, co by mohla v životě dělat, co by ji mohlo zajímat.

Výhodou gymnaziálního studia je získání času k dalšímu rozhodování. Jako jediná dívka ze třídy směřuje Danka svojí volbou jednoznačně na VŠ. (Pomineme-li, že má možnost nástavbového studia.)

Co se týče stylu vzdělání, překračuje svým výběrem gymnázia středoškolské rodinné prostředí. Mírně obavy, které z tohoto kroku má, vyjadřuje její prohlášení, po té co je přijata na gymnázium, že by se jí *možná líbil oční optik*. Touto volbou by v podstatě navazovala na zdravotnický obor matky a zůstala by zakotvená v prakticismu, který je charakteristický pro středoškoláky.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
Pol. 8.	1,36	2	2
Kon. 8.	1,14	2	1
Pol. 9.	1,07	1	2

Danka je po té, co odešlo pět premiantek na dlouhodobé gymnázium, druhou dívkou s nejlepším prospěchem. Tvrdí, že ji nic zvlášť nebaví, ale ani by ji nenapadlo školu zanedbávat. Na rozdíl od méně proškolně zaměřených dívek nebagatelizuje školní výsledky. Prospěch mezi 2 a 3 nepovažuje za dobrý. Díky svému perfekcionismu se nemusela před podáváním přihlášek na střední školy snažit o nějaké dramatické vylepšování prospěchu.

Vzhledem k tomu, že musela skládat přijímací zkoušky, docházela v 9. ročníku na jinou školu na přípravné kurzy z ČJ a M. Z jejího hlediska nebyly rozhodně dostačující, protože přijímací řízení se skládalo z písemných zkoušek z ČJ a literatury, z matematiky, z fyziky, z chemie, z dějepisu, ze zeměpisu, z přírodopisu. Také se vyjadřovala, v tom směru, že stres z přijímacích zkoušek na ni doléhal již od 7. třídy. Tento stres ji pomohl zvládnout zkoušky.

Přestože Danka nemá žádný vážný studijní záměr, je ambiciózní, možná až příliš pečlivá. Stres na ni doléhá kvůli udržení si studijních výsledků. Není pro ni důležitý obsah vzdělání, ale forma. Kredit sám pro sebe. Může být dobrá v čemkoli, do čeho vloží svoje úsilí.

Rodinná situace

Danka pochází z úplné rodiny. Otec je podnikatel ve stavebnictví a finančně zajišťuje celou domácnost. Matka vystudovala zdravotní školu a je dlouhodobě v domácnosti. Má starší sestru, která studuje na soukromé škole cestovní ruch. Z finanční stránky se jedná o dobře situovanou rodinu. Rodiče také podporují vzdělávání svých dcer.

Danka sice nebrala při domácích konzultacích v potaz rady otce, který ji, jak ona říká: „*Cpal pořád na nějakou policejní školu. A to opravdu ne.*“ Matka jí zdůrazňovala, ať se rozhodne, jak chce ona sama.

Dančina rodinná situace se zdá z vnějšího pohledu poměrně idylická. Je ovšem mírně zkalena tím, jak ji vnímá Danka. A zejména, jak vnímá svoje postavení v rodině. Danka se domnívá, že matka preferuje její starší sestru. Sebe situuje do postavení tátovy holky. (Nezmiňuje se však, že by ji táta preferoval oproti sestře.) Zdá se, že Danka se snaží částečně identifikovat s otcem a jeho zálibami. Viz, když na prvním stupni chce být policistkou a zajímá se o auta, která jsou otcovým hobby a která dokáže sám opravit. Jako další důkaz jejího „mužského vkusu“ (ve 4.roč.) jsou *lodičky Sculliové z Aktů X*. Líbilo se jí, *jak jsou fialové a jak si je během zásahu proti čemusi zcela zničila v zeleném slizu*.

Tyto zájmy ji staví ve třídě mimo tu část dívčí skupiny, která se zajímá výhradně o prezentaci ženství. Danka však zároveň není „*klukanda*“ (*tomboy*), která by se realizovala identifikací se s hochy a jejich stylem života. (Nevydržela chodit do počítačového kroužku.) Tato určitá „neschopnost“ identifikovat se s matkou ji staví do pozice intelektuálky, která sice má nadhled, ale zároveň je nerozhodná. Neví, co má dělat a trochu žárlí na sestru a chce být lepší než ona. (Nechce zbytečně utrácet za soukromou školu otcovy těžce vydělané peníze.) To může být jeden ze stresujících faktorů, strach, že by selhala v úkolech, které si klade sama na sebe.

Hledání kompromisu – proces volby

Vzhledem k svému prospěchu, Danka učinila logickou a šťastnou volbu. Danka je úspěšná, ale těžko říci, zda spokojená. Příjímání zkoušky ji stresují již od 7. třídy. Hodně času stráví učením. Tento stres není vyvážen zájmem, kvůli němuž jej podstupuje, avšak studium na gymnáziu jí dá čas a prostor pro další rozhodování. Svoji volbou jde vzhledem k rodině vyšší cestou.

ELA

Přihláška	Vyšší odborná škola umělecko-průmyslová, Žižkov 1/1300, Pha3, obor konstrukce a tvorba nábytku
Náhradní přihláška	
Přijata	I. termín
Způsob přijetí	testy ČJ, všeobecné znalosti, talentové zkoušky a pohovor

Zájem a perspektiva

Ela je dívka se širokým spektrem zájmů. Má ráda zvířata, malé děti a pečení. Nejvíce jí zajímají zvířata. Stará se o koně, třikrát týdně s nimi chodí pomáhat nějakým lidem. Dříve se zajímala i o psy, k tomu ji vedla matka, která s nimi chodila na cvičiště. Doma mají německé ovčáky. Na prvním stupni hrála na flétnu, občas kreslí. Na druhém stupni chodila na základní školu se sportovním zaměřením v Počernicích. V deváté třídě přestoupila do naší školy. Důvodem byly nevyhovující sociální podmínky a šikana.

Do poslední chvíle nevěděla, na jakou školu podá přihlášku. Týden před jejím podáním si půjčila knihu o středních školách. Společně s matkou si na základě svých schopností a zájmů vybrala školu.

Přestože se Ela rozhodovala na poslední chvíli, důkladné uvážení (a kus štěstí) ji dopomohlo k přijetí na poměrně prestižní střední školu. Ela je jediná středoškolačka, která po maturitě neplánuje vysokou školu, ale přímé praktické využití oboru – navrhování nábytku.

Tvrdí, že ohledně zaměstnání neměla v dětském věku žádná zvláštní přání. Jen teď ji společně s matkou napadlo, že by mohla dělat modelku. (Šla se i přihlásit do nějaké agentury, tam ji sice vedou v registraci, ale říkají, že má zatím dost času. Ela je sice vysoká, ale zatím není vyspělá.)

Jediným jejím zvláštním přáním bylo, že chtěla mít ohromný statek plný zvířat. To ji nyní přešlo, ale co si přeje stále, je provozovat psí útulek.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
pol. 8.	2,14	3	2
kon. 8.	1,71	3	2
pol. 9.	1,86	2	3

Ela svůj prospěch nepovažuje za dobrý. Nicméně nechtěla jít na učiliště. Na uměleckoprůmyslové škole si vybrala obor, u něhož předpokládala, že o něj nebude takový zájem, jako je například o propagační grafiku. Ta ji koneckonců ani nelákala.

Rodinná situace

Ela je z rozvedené rodiny. Žije s matkou, která se podruhé vdala. Vlastní otec je truhlář, s Elou se vidí každých čtrnáct dní. Nevlastní otec pracuje v počítačovém servisu. Matka je na mateřské dovolené. Ela má staršího devatenáctiletého bratra, který je již z domu, a dva mladší bratry (6let a 3,5 roků). Zdá se, že finanční zázemí rodiny není špatné, ale není připraveno na placení soukromé školy.

Hledání kompromisu – proces volby

Ela si je vědoma toho, že s prospěchem, který má, by pro ni studium na gymnáziu nebylo vhodné. Zároveň se chtěla pokusit o střední školu a ne jít rovnou na učiliště.

Z knihy o středních školách společně s matkou vybraly, co by pro ni přicházelo v úvahu. Našly chemickou, zeměměřičskou a umělecké školy. Ela nevěděla, jaké uplatnění by měla například po absolvování chemické školy. A ani neinklinuje k technickým předmětům. Na umělecké škole se jí líbilo, že může uplatnit své výtvarné schopnosti. Výtvarná výchova ji spíše baví, než že by se jí intenzivně věnovala.

Až po té co byla Ela přijata, si uvědomila, že nevědomky navázala na rodinnou tradici. Nejenom, že otec je truhlář, ale i matka je poměrně schopná, co se týče domácí architektiky a úprav interiéru. (Sama si například zhotovila kuchyňskou linku, navrhla si koupelnu.)

Dá se tedy říci, že Ela pokračuje v rodinné tradici, ale na vyšší, umělecké úrovni.

JARKA

Přihláška	Střední pedagogická škola a vyšší odborná škola, s. r. o., Prokopova 15/100, Pha 3, 130 00
Náhradní přihláška	Soukromá střední škola DANAĚ, s.r.o. Svídnická 599/10, Pha 8- Bohnice, obor veřejnosprávní
Přijata	v I. termínu na náhradní školu
Způsob přijetí	bez přijímacích zkoušek

Zájem a perspektiva

Na Pedagogické lyceum Jarku upozornil leták, který vyzýval žáky, kteří upřednostňují humanitní obory proti technickým, že je to pro ně ta pravá škola. Jarka navštívila pedagogickou školu v rámci dne otevřených dveří a velmi se jí líbila. Zklamání pocítila při pohovoru se ředitelkou, která jí jasně sdělila, že s takovýmto prospěchem, který Jarka má v 8. ročníku by na této škole nedokončila ani prvním ročník.

Zároveň s tímto odmítnutím Jarce přišlo vyrozumění ze soukromé školy Danaé, že je přijata na veřejnosprávní obor.

Při výběru školy pomáhala Jarce matka. V podstatě ji o školách našla všechny informace a poradila jí s náhradním oborem. Mimo Danaé padl v rodině též nápad, že by mohla jít na policejní školu, ale s tím nesouhlasil jak její otec, tak jí ho rozmlouvala paní učitelka.

Důležitým motivem, proč chce jít Jarka na střední školu je to, že by ráda v budoucnu studovala psychologii. V sedmé třídě dokonce říkala, že by ráda pracovala jako dětská psychologka. Doufá, že vystudováním Danaé získá maturitu a bude mít otevřenou cestu na VŠ.

V sedmé třídě se též Jarka vážně zabývala tím, že by se stala žokejkou. V deváté třídě byla láska ke koním nahrazena láskou k motorkám. Zároveň v této době svůj zájem o psychologii prezentuje četbou Freudových spisů.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
Pol.8.	2,14	3	4
Kon.8.	2,36	3	4
Pol.9.	1,79	3	3

V osmé třídě bylo Jarce lhostejné, zda se půjde vyučit a tudíž pro ni prospěch nehrál žádnou roli. Před podáváním přihlášky na střední školu si uvědomila, že je ve hře její budoucí povolání a začala se intenzivně připravovat na vyučování. Její snaha přinesla výrazné zlepšení prospěchu, ale bohužel již bylo pozdě. Jarka poznala determinující vliv svého prospěchu. Nebyla přijata na Pedagogické lyceum. Svoje studijní neúspěchy přičítala Jarka pubertě.

Rodinná situace

Když byla Jarka v osmém ročníku, tak se její rodiče rozcházel. Jarka také říkala, že neměli zaměstnání. Předtím provozovali zastavárnu. Rodiče jsou vyučeni: otec ve stavebnictví, matka kuchařkou.

Jsou ochotni podporovat dceru na soukromé škole, aby jí pomohli k získání maturity. Školné je rozděleno na dvě splátky a činí 18 tisíc ročně.

Je tedy možné, že za Jarčiny školní neúspěchy nemohla pouze její puberta, ale určitou roli mohlo sehrát i destabilizované rodinné prostředí.

Hledání kompromisu – proces volby

Danae je pro Jarku skutečným kompromisem. Touží studovat na vysoké škole a doufá, že tato škola pro ni bude přestupní stanicí. Podcenění dlouhodobé školní přípravy způsobilo, že musí volit cestu, která ji vede vzhledem k jejím ambicím značnou oklikou. Pro rodiče to znamená zatížení finančního rozpočtu.

Pokud Jarka zvládne studium, tak překročí rodinnou destinaci. Otázkou je, zda její (jejich) volba byla šťastná. Těžko říci, zda je to nejlepší cesta na vysokou školu, kterou chce studovat. Třídí učitelka částečně předpokládá, že Jarka na Danae nebude spokojená, protože zvolený obor nebude odpovídat jejím představám. K Jarčinému stylu nepatří vyjadřovat nespokojenost, počítá s tím, že to zvládne a že rodiče, musí dát finance dohromady.

KARLA

Přihláška	První soukromá hotelová škola a vyšší odborná škola, s.r.o., Svidnická 506, 181 00, Pha 8, obor cestovní ruch
Náhradní přihláška	Střední soukromá škola Kvarta, s.r.o., Cimburkova 18, hotelnictví a turismus
Přijata	I. termín
Způsob přijetí	přijímací zkoušky z ČJ, literatury, anglického jazyka, zeměpisu, dějepisu, matematiky a „něco okolo jídla“

Zájem a perspektiva

Karla akcentuje několik motivů, které ji vedly k výběru hotelové školy. Na prvním místě uvádí, že tam studuje jeden starší kamarád z Růžové školy, který jí říkal, že *je to tam dobrý, ať tam jde*. Bude mu osmnáct let, tudíž s ním bude moci jezdit do školy autem. Dalším motivem je studium jazyků a široké uplatnění po absolvování školy. Do školy se šla podívat v rámci dnů otevřených dveří. Zmiňuje se o tom, že i matce se na té škole líbilo.

Hotelová škola je prostředkem, jak dosáhnout dalších plánů, které Karla v životě má. Po jejím dokončení, chce jet jako au-pair do Anglie a studovat v Londýně hereckou školu. Zdá se jí, že se lépe prosadí v zahraničí než v Čechách.

V sedmé třídě plánovala, že půjde studovat na konzervatoř obor herectví a začala se učit hrát na klavír. Na kariéru herečky se dlouhodobě připravuje. Po celou základní školu chodila do dramatického kroužku a na tancování do různých kroužků, v deváté třídě tančila závodně. Tyto aktivity si chce podržet i při studiu na hotelové škole.

Poněkud kontroverzní je její postoj ke studiu jazyků. Chce sice studovat v Londýně, ale angličtina ve škole ji nebaví. Jazyky se chce se učit pobytem v cizojazyčném prostředí. Život ve školních škamnech není pro Karlu ten pravý. Zvláště, jsou-li ta škamna česká. Hotelová škola a její lavice, které stoupají vzhůru jí připomínají *americké učebny*.

Co se týče geneze její volby, na prvním stupni (ještě ve 4. třídě) chtěla být policistkou. V sedmé třídě mluvila o tom, že by si nanejvýš chtěla zahrát policistku ve filmu. V 7. ročníku se jí již zdá Česká republika těsná a touží vyjet do Itálie nebo Anglie jako au-pair. Tuto cestu plánuje se svojí spolužačkou. Stejně tak jako se jí zdají malé Čechy, tak jí začíná být malá i školní třída. Najednou spolužáky ze třídy nikdy neměla a nemá ráda.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
pol. 8.	1,79	3	3
Kon. 8.	1,86	2	3
pol. 9.	1,57	2	3

Karla nevěřila, že by jí její prospěch umožnil studium na státní škole. Soukromou školu považuje za školu s vyšším kreditem a problém pro ni neznámá ani školné ve výši 23 tisíc korun ročně. Pro někoho nutnost studovat na soukromé škole představuje selhání. Pro Karlu je prestižní záležitostí.

Rodinná situace

Karla žije s matkou, jejím přítelem a starší sestrou. Matka má středoškolské vzdělání a měla různá zaměstnání. Sestra odmaturovala na obchodní akademii. V sedmé třídě Karla vyjadřovala přesvědčení, že sestra půjde na vysokou školu. O dva roky později měla tato sestra miminko.

Karlin otec, který má VŠ vzdělání s rodinou nežije a nikdy nežil. Občas se s Karlou setkává v KFC na společném jídle. Nezdá se, že by měl nějaký podstatný výchovný vliv. Karla ho občas ve svých představách zaplétá do svých cestovních plánů. Představuje si, *jak jen oni dva spolu budou cestovat do Francie*.

Karlino rodinné prostředí není úplně konformní. Matka častěji, než je v našem výzkumném vzorku obvyklé, střídá zaměstnání a své partnery. Avšak nezdá se, že by rodina finančně strádala. Není vyloučeno, že Karliny ambiciózní plány nebudou uskutečněny a ona se vydá ve šlépějích své starší sestry, kterou po celou školní docházku obdivuje.

Hledání kompromisu – proces volby

Karla nenavazuje svým výběrem na profesní tradici, ale na dynamický styl života své rodiny. Stejně jako její matka (jak ji známe z Karlina vyprávění a občasných zmínek učitelů) je Karla osobou, která plánuje cestování, má ráda změnu a její ambice jsou poměrně vysoké. Občas neodpovídají píli, jakou je ochotna investovat do dílčích úkolů. Karla je se svou volbou spokojená, ale spíše než racionalita je v jejím rozhodování přítomna emocionální stránka. Pro Karlu je zvolená škola určitě vhodná. S její volbou je spokojená i její matka.

LENKA

Přihláška	SOU, a.s., Plzeňská 102/219, 150 00 Pha 5 - Motol, obor aranžér
Náhradní přihláška	SOU obchodu a služeb, Za Černým mostem 362/2, 198 00 Pha 9, prodavačka květin nebo prodavačka smíšeného zboží
Přijata	I. termín
Způsob přijetí	bez přijímaček

Zájem a perspektiva

Lenka se dlouho nemohla rozhodnout. Výchovná poradkyně s třídní učitelkou říkaly, *že ani matka nevěděla, kam by Lenka mohla jít*. Učitelka Lence spíše doporučovala prodavačku jako obor s větší možností uplatnění než jí poskytne aranžérka. Nicméně volba oboru aranžér je u dívek daná jejich uměleckými sklony. A stejné motivy budou přítomny i v Lenčině volbě.

V 7. ročníku měla oproti devátému velké plány, chtěla studovat na sportovním gymnáziu. Ve škole chodila na sportovní kroužek. Hrála basketball, byla či stále je fanynkou kopané. Také ji dlouhodobě baví dramatická výchova. (Ve škole je kroužek.)

Kdysi chodila do Bambini, ale přestalo jí bavit, protože pro ni bylo příliš náročné. Musela by se věnovat angličtině, tanci a zpěvu.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
Pol. 8.	2,36	3	3
Kon. 8.	2,36	3	4
Pol. 9.	2,43	3	4

Lenka je silně dyslektická, musela chodit na doučování čtení a psaní. Vzhledem k tomu, že v poslední době Lenka školu zanedbávala, třídní učitelka měla obavu, aby se vůbec vyučila. Přes velké Lenčiny plány, jí její prospěch determinuje k učebnímu oboru.

Rodinná situace

Lenka je z úplné rodiny. Otec je zedník. Lenka tvrdí, že není vůbec vyučen, ale že je velmi šikovný. Jeho koníčkem je malování. Matka má středoškolské vzdělání a pracuje v realitní kanceláři. Má asi o čtyři roky mladšího bratra.

Hledání kompromisu – proces volby

Bohužel v době sbírání dat v 9. třídě, byla Lenka dlouhodobě těžce nemocná. Neznáme všechny motivy a cesty, které jí k její volbě vedly. Zdá se, že obor aranžérka více koresponduje s jejími „uměleckými sklony“ než obor prodavačka. Možná jím i mírně navazuje na otcovo hobby.

NINA

Přihláška	VOŠ ekonomická a obchodní akademie, Kollárova 5, Pha 8
Náhradní přihláška	ISŠO a obchodní akademie, Jablonského 3, Pha 7
Přijata	I. termín
Způsob přijetí	bez přijímacích zkoušek

Zájem a perspektiva

Od sedmé třídy chce jít Nina na obchodní akademii a stát se účetní. K jejímu rozhodnutí ji inspirovala teta (matčina přítelkyně), která pracuje jako samostatná účetní. V 9. třídě Nina mimoto tvrdila, že ji baví matematika.

Od studia na obchodní akademii očekává, že jí dá možnost získat dobře placenou práci. Plánuje, že bude pracovat jako teta. Studium na VŠ je pro Ninu až sekundární záležitostí a bude se pro ně rozhodovat až na základě svých studijních výsledků na OA. Říká, že svoji volbu konzultovala s matkou.

Z rozhovoru ze sedmé třídy víme, že paralelně s tímto racionálním plánem ráda maluje a fotí (má automat). Ráda si hraje na návrhářku, ale myslí si, že by v tomto oboru neměla šanci se uplatnit, protože navrhuje oblečení pro princezny.

Jako jedna z mála čte ve volném čase knihy a navštěvuje knihovnu.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
pol. 8.	1,36	1	1
kon. 8.	1,14	1	1
pol. 9.	1	1	1

Nina je výborná žákyně. Na obchodní akademii chtěla jít minimálně od 7. třídy. Tehdy měla dvě trojky: z matematiky a z fyziky. V osmé třídě si matematiku „vytáhla“ na výbornou a udržela si ji až do konce 9. třídy. Z dvou trojek a čtyř dvojek jí na konci 8. třídy zůstaly jen dvě dvojky, z dějepisu a z chemie. V pololetí devátého ročníku měla průměr 1,00. (Na konci deváté dostala opět dvojku z chemie.) Mimoto chodila na

doučování matematiky, kterou při rozhovoru označila za svůj koníček. Její úsilí se jí vyplatilo, protože byla přijata bez přijímacích zkoušek a vyhnula se stresu, který kolem nich panuje. Svoje studijní schopnosti by mohla beze všeho uplatnit na gymnáziu.

Rodinná situace

Nina je z rozvedené rodiny, žije s matkou. Otec je vyučen, nezdá se, že by v rodině nějak figuroval. O matčině vzdělání nemáme dostatečné informace, víme, že je v částečném invalidním důchodu a je dlouhodobě nezaměstnaná. Nina má samostatně výdělečného staršího bratra, žijícího mimo rodinu. Finanční situace neúplné rodiny nebude patrně jednoduchá.

Nina je jedinou z dívek, která výrazně překračuje sociálně-kulturní hranici vlastní rodiny. A to nejen svými ambicemi (jak je tomu u Jarky), ale také svým prospěchem. Tím, že Nina získá středoškolské vzdělání, zvýší svůj osobní kredit.

Nina je introvertní dívka, která nemá ve třídě příliš vysoký společenský status. Na vině je údajně její přílišná zdrženlivost. Mimo jiné má na tento fakt vliv matka, která Ninu drží mimo kolektiv, mimo společné aktivity třídy. Nina ani nenavštěvuje žádné kroužky. Ze strany rodiny je nepodporovaným talentem. Díky tomu, že ji rodina neučí využívat volný čas, Nina má volnou intelektuální kapacitu, kterou využívá k zlepšení školní úspěšnosti.

Hledání kompromisu – proces volby

Nina se při výběru školy řídila rodinnou ekonomickou situací. Po ukončení střední školy, chce mít praktické dovednosti, které jí umožní samostatnou existenci. Ze svého hlediska si nemůže dovolit teoretický rozlet, tedy studium na gymnáziu. Pak by mohla i uvažovat o rozvíjení výtvarného talentu a intelektových dovedností. Pro Ninu je již teď profese především živobytím. Nicméně se svojí volbou a úspěchem je naprosto spokojena. Na konci devátého ročníku se již připravovala na roli středoškolačky, připravovala si nové oblečení a nechala se ostříhat. Třídní učitelka tvrdí, že Nina bude na obchodní akademii hvězda.

PETRA

Příhláška	SOŠ, SOU , Odborné učiliště a Učiliště státní, Učňovská 100/1, Pha9-Hrdlořezy, 3letý obor sklenářka
Náhradní přihláška	
Přijata	I. termín
Způsob přijetí	nenáročný pohovor

Zájem a perspektiva

Za pomoci výchovné poradkyně podala Petra přihlášku na obor sklenářka. Ta zasahuje v případech, kdy žák ani rodina nevědí, jaký obor pro dítě vybrat, kde by mohlo mít šanci být přijato. Tento typ rodin si často neví rady ani s vyplněním přihlášky. Třídní učitelka Petře doporučovala kuchařku. Vycházela z toho, že kuchařka je pro ni praktičtější zaměstnání a také z toho, že její starší a na ZŠ studijně úspěšnější sestra tento obor nedostudovala. (Nyní v 18 letech údajně šla na UO kuchařka.) Nicméně učitelce se její volbu nepovedlo zvrátit a to přesto, že Petra o tomto oboru nemá mnoho informací (jedna konzultace s ředitelem OU).

Petra: „Ptala jsem se pana ředitele, co to obnáší a on řekl, že skoro nic, tak jsem si řekla, že tam teda půjdu.“ Petra nemluví ani o tom, zda má nějaké pozitivní informace od své sestry a zda ji neodrazuje, že ona daný obor nedokončila. Sama Petra uvádí jako konzultantku matku. Jak jí konkrétně pomáhala neuvádí. Petřiným cílem po vyučení je najít dobře placenou práci. Zda bude v jejím výučním oboru či ne, to jí nezajímá.

V 7. třídě Petra uvažovala o tom, že by chtěla být kadeřnicí nebo cukrářkou. Intenzivně se zajímala o zvířata, ale veterinářkou být nechtěla. Vadila jí příliš dlouhá doba studia. (Nepřekonatelnou překážkou by byl její prospěch.) Možná by byla ráda prodavačkou ve Zverimexu či chovatelka zvířat. Půl roku navštěvovala přírodovědný kroužek v Bohnicích, ale nebavilo jí to. Též chodila na keramiku. Petřiným *live motivem* je pes. Chtěla by svého psa. Přála si ho v 7. ročníku, chce ho i v 9. třídě. Je to její nejintenzivnější přání.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
pol. 8.	3,19	3	3
kon. 8.	2,71	3	4
pol. 9.	2,36	3	4

Jediný nárok, který Petra na sebe má, je nepropadnout. Ve škole ji trochu baví přírodopis.

Rodinná situace

Rodinné zázemí není příliš prostudijně zaměřené. Petra žije s matkou a dalšími pěti sourozenci u babičky. Matka i starší sestra mají pouze základní vzdělání. Sestra po nedokončeném oboru sklenářka, se údajně půjde nyní v osmnácti letech vyučovat kuchařkou. Matka je dlouhodobě nezaměstnaná nebo je na mateřské dovolené. Otec v jejím životě vůbec nefiguruje.

Zdá se, že matka nemá realistický pohled na dceřiny schopnosti. V sedmé třídě jí radila, aby byla modelkou nebo šla na veterinářku.

Finanční a sociální situace rodiny je velmi špatná. Několikrát hrozilo, že děti budou matce odebrány a půjdou do dětského domova. Strach z diagnostického ústavu a z dětského domova je hnacím motorem Petřina školního prospívání.

Hledání kompromisu – proces volby

Petře je jakékoli studium a učení lhostejné. Jde jí především o to, aby nebylo příliš náročné. Volbu za ni v podstatě vykonala výchovná poradkyně. Možná se nejednalo ani tak o volbu, jako o jedinou možnost, kam Petra mohla být přijata bez větších problémů, bez ohledu na prospěch. Vzhledem k tomu, že je pravděpodobné, že Petra učební obor nedokončí, protože není nijak motivovaná k jeho dokončení, není to příliš dobrá volba. V podstatě se jedná pouze o umístění Petry mimo základní školu s tím, že jí byla dána možnost se něčím vyučit.

Sama Petra není schopná racionálně plánovat budoucnost. Je hrdá na své chození na brigády, v současné době jí i stačí, ale nevidí problémy, které mohou přijít v budoucnosti. Děti ze sociálně slabých rodin často nemají smysl pro „skutečný“ život, přestože žijí v „drsné“ realitě. Petra ví, že potřebuje zaměstnání, ale co chce (celým svým srdcem) je pes.

RITA

Přihláška	České soukromé střední odborné učiliště, Trhanovské nám. 8, Pha 10, 102 08 obor - kadeřník, 3leté
Náhradní přihláška	Soukromé střední učiliště, Štúrova 7, Pha 4, 142 00, obor kadeřník
Přijata	I. termín
Způsob přijetí	talentové zkoušky, vyplnit test a na pohovoru ukazovat obrázky

Zájem a perspektiva

V sedmé třídě Rita říká, že chce být vizážistkou stejně jako její teta. To je kombinace kadeřnice, kosmetičky a musí zvládat manikúru. V 9. třídě Rita plánuje, že až se vyučí kadeřnicí, tak se přihlásí na doplňující kurzy. Ráda by pracovala v modelingu nebo u filmu. Tvrdí, že se o výběru učební oboru a učiliště s nikým neradila a vznik tohoto rozhodnutí datuje do 5. ročníku. Není nijak sportovně založená. Realizuje se především v úpravách zevnějšku. V sedmé třídě si přála učit se tancovat, ale svůj sen si nesplnila.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
Pol. 8.	3,21	4	4
Kon. 8.	2,93	4	4
Pol. 9.	2,36	4	4

Prospěch a studium nehraje v životě Rity prázdnou úlohu. Dle tabulky vidíme dramatické zlepšení, ale není jisté, zda není z velké části dílem učitelů.

Na obor kadeřnice na Českém soukromém odborném učilišti, kam se hlásila, přijímaly do 2.2. Rita byla přijata, přestože její průměrný prospěch byl 2,36. Mimoto skládala jednoduché talentové zkoušky, vyplňovala test, který se týkal barev, hodnotila barevné obrázky a byla na pohovoru.

Rodinná situace

Rita žije společně s mladšími bratry, dvojčaty, v úplné rodině. Rodiče mají základní vzdělání. Matka pracuje jako prodavačka oblečení ve stánku. Otcovo zaměstnání není zcela jasné, je podnikatel stejně jako matka, ale bývá občas nezaměstnaný. Ritin vztah k otci není zcela vyvážený. V sedmém ročníku se zmiňuje o tom, že „už ho nemá ráda.“

Když byla Ritina matka mladá, chtěla být kadeřnicí, ale neměla tu možnost. Její otec jí neumožnil, aby se vyučila, protože se často stěhovali.

Hledání kompromisu – proces volby

Přijetí na učiliště je pro Ritu splnění snu a to nejen jejího, ale i matčina. Rita si to možná ani plně neuvědomuje, matku uvádí pouze mimochodem, nepovažuje ji za inspirátorku svého výběru. Pokud se Rita vyučí, překročí rodinné určení.

Předpokládáme, že Rita má důvod k spokojenosti a že její volba byla šťastná.

SIMONA

Přihláška	SOU, a.s., Plzeňská 102/214, 150 00 Pha 5 - Motol, 3 letý obor aranžér
Náhradní přihláška	SOU obchodu a služeb, Za Černým mostem 362/2, 198 00 Pha9, aranžér
Přijata	I. termín
Způsob přijetí	bez přijímacích zkoušek

Zájem a perspektiva

Bohužel se Simonou se nám nepovedlo učinit interviu. Neznáme přesné motivy, proč si vybrala obor aranžér. Po vyučení Simona počítá s nástavbovým studiem, jehož prostřednictvím získá maturitu. Od třídní učitelky víme, že Simona chce po vyučení pracovat s matkou v expedici novin. O této možnosti Simona mluvila již v sedmé třídě.

Simona je nejstarší dívka ve třídě. Je narozená v říjnu 1986. Do školy šla téměř v sedmi letech a ze zdravotních důvodů opakovala čtvrtý ročník. Je tedy až o dva roky starší, než její nejmladší spolužáci.

Co se týče mimoškolních zájmů je Simona sportovně založená dívka. Hlavní realizací je pro ni basketbal, který praktikuje ve školním sportovním kroužku.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
pol. 8.	1,93	2	3
kon. 8.	2,29	3	3
pol. 9.	2,14	3	3

Simonin prospěch odpovídá vybranému oboru.

Rodinná situace

Simona je z rozvedené rodiny. Žije s matkou. Ve čtvrté třídě žila se čtyřmi sourozenci. (Nejstaršímu bratrovi bylo tehdy osmnáct let.) Má dva starší bratry a mladší sestru. Matka je asi vyučená a pracuje v expedici novin. Její zaměstnání je noční.

Otec je vyučen a je řidičem nákladního vozu. Zdá se, že má o děti zájem, bere je ve volném čase na chalupu. Stará se o ně i po hmotné stránce.

Simona na jednu stranu hledá a nachází větší porozumění s otcem, na druhou stranu je vázána velmi silným poutem k matce. (Chce s ní po vyučení pracovat.)

Hledání kompromisu – proces volby

Volbou učebního oboru Simona nepřekračuje hranice rodinného zázemí směrem nahoru ani dolů. Svoji destinaci se může pokusit mírně překročit studiem nástavby.

VERONIKA

Přihláška	Pražská konzervatoř, Na Rejdišti 1, Pha 1, 110 00, hudebně dramatické umění
Náhradní přihláška	Vyšší odborná škola ekonomická a obchodní akademie, Kollárova 5, Pha 8, 186 00
Přijata	V I. termínu na náhradní školu
Způsob přijetí	diktát z ČJ, matematika rozbor

Zájem a perspektiva

Veronika již od třetí třídy navštěvovala dramatický kroužek a to jak ve škole (ten možná již od druhé), tak prošla zkouškami do Dismanova hereckého souboru. Na prvním stupni se viděla jako herečka, ale v páté třídě zatoužila po dráze žurnalistky. Nicméně svůj koníček, dramatickou výchovu, nezanedbávala. V 7. třídě při rozhovoru opět plánuje konzervatoř s tím, že by pak pokračovala na JAMU, DAMU či FAMU. Chodívala závodně tancovat, pak s tím přestala a začala více sportovat, hrát floorbal. Ráda by se učila hrát na klavír, ale více by se jí líbil saxofon nebo housle. Jenže na housle se děti učí hrát již od šesti let. V sedmém ročníku ji nejvíce času zabral herecký kroužek. Jedno pololetí chodila na keramiku a jednou byla na zdravotním kroužku, ale zjistila, že nemůže vše stihnout.

Změna nastala až v osmé třídě, kdy se rozhodla, že na konzervatoř nepůjde a preferovala gymnázium. Patrně byla ovlivněna starší sestrou, která si na gymnáziu úspěšně vedla. Po maturitě si sestra plánovala dráhu žurnalistky. Rodiče (matka) byli touto změnou poněkud zaskočení a ptali se jí, zda jí mají z dramatického kroužku odhlásit (zbytečně platili školné), ale Veronika se na poslední chvíli rozhodla, že se bude dramatické výchově věnovat. Sama uvážila, že její schopnosti nejsou pro studium na gymnáziu vhodné, matematika ji nebaví, nejde jí fyzika a chemie. V těchto předmětech kolísá mezi 2 a 3. Ona sama tento prospěch nepovažuje za špatný a svoje nevalné školní výsledky bagatelizuje.

Veronika si tedy pro první kolo zvolila konzervatoř. Na rozdíl od Anny nechodila na žádný zvláštní kurs, který by ji připravil na talentové zkoušky. Neprošla prvním kolem talentových zkoušek. Přijímali 50 lidí ze 400, Veronika skončila 9. od *deadline* a s tímto výsledkem byla spokojená. Ještě v prvním kole stihla přijímací řízení na náhradní školu, OA. Sem byla přijata. Veronika předpokládá, že se o přijímací zkoušky na konzervatoř ještě pokusí, ale pravděpodobně až ve druhém ročníku. Nejprve chce zjistit, zda se jí nebude na

obchodní akademii líbit. Doufá, že se zde naučí pracovat s počítačem. Pokud by se rozhodla opakovat talentové zkoušky na konzervatoř, tak by se přihlásila do speciálních přípravných kurzů.

Po ukončení konzervatoře by se pokoušela jít na DAMU či FAMU. Nechce ovšem hereckou dráhu, ale chtěla by být produkční. Pokud by absolvovala obchodní akademii, chtěla by být manažerkou nějaké firmy.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
Pol.8.	1,64	2	2
Kon.8.	1,93	3	3
Pol.9.	1,64	2	2

Dle Veroničinyho vystupování se zdá, že je se svým prospěchem spokojena. Před přijímacími zkouškami se ho nesnažila nijak dramaticky vylepšovat. Protože nemohla očekávat, že by na obchodní akademii byla přijata bez přijímacích zkoušek, absolvovala na gymnáziu na Pražačce přípravné kurzy z matematiky a českého jazyka.

Rodinná situace

Veronika pochází z úplné rodiny, má starší sestru, která na jaře 2003, ukončila gymnázium maturitou. Otec má středoškolské vzdělání a míval zastavárnu. Veronika neví, zda ještě pracuje v obchodě. Matka vystudovala střední zdravotnickou školu a je zaměstnaná jako laborantka v Motole. Na prvním stupni měla na Veroniku velký vliv babička, která s vnoučaty chodívala do divadla a kulturně je vzdělávala. Rodina Veroniku v jejích zájmech podporuje.

Hledání kompromisu – proces volby

Vzhledem k tomu, že Veronika nesoustředila veškeré své úsilí na přípravu k talentovým zkouškám, není se co divit, že nebyla přijata. Podcenila placené přípravné kurzy. Svůj herecký neúspěch bagatelizovala tím, že neplánuje hereckou dráhu, ale chce se stát produkční. (Podotýká, že na tento obor přijímají asi pět lidí.) Veronika je plná ambicí a o svých plánech ráda mluví. Její soustředění na jejich realizaci není tak silné jako například u Anny. Její výběr obchodní akademie je šťastný. Přestože od života očekává více, zdá se, že je to kategorie, která odpovídá jejím studijním schopnostem a úsilí, jež do studia hodlá vložit. Jediným stínem je skutečnost, že matematika není Veroničinou silnou stránkou.

Sama Veronika je spokojená s tím, jak přijímací řízení dopadlo. Ovšem výraz spokojenosti sama se sebou patří k její image. Nepřipouští si, že má nějaké osobní limity. Obchodní akademie se jí zdá jako škola, která z ní udělá manažerku nějaké firmy.

ŽOFIE

Přihláška	Střední zdravotnická škola, Alšovo nábřeží 6, Pha 1-Staré Město, 110 00, obor: zubní technik
Náhradní přihláška	Střední zemědělská škola, Zápská 30, Brandýs nad Labem, 250 01, agropodnikání
Přijata	I. termín
Způsob přijetí	ČJ diktát, pravopis (doplňování), přírodopis, chemie, talentové zkoušky ze zručnosti

Zájem a perspektiva

Při volbě svého budoucího oboru se Žofie snažila skloubit své zájmy s oborem, který by ji existenčně zajistil, po kterém by byla společenská poptávka.

Kdysi na prvním stupni chtěla být učitelkou v mateřské škole stejně jako jí bývala její matka. Chodívala za ní do práce a práce s dětmi se jí líbila. Toto zaměstnání později zamítla s ohledem na svoje budoucí vlastní děti. Ještě v sedmém ročníku byla přesvědčená, že bude veterinářka. Ráda se stará a pečuje o zvířata.

Od malinka miluje koně. *Když byla malá, tak ji kousl kůň a tak začala její láska.* Těž chodila na keramický kroužek a líbilo by se jí i zaměstnání keramičky. Mimo těchto zálib chodí do sportovního kroužku. Hrála též závodně basketball. Na sportovní škole se nepohodla s učitelkou, tak se vrátila do Růžové školy.

Žofie má zkušenosti s chovatelstvím koňů a vzhledem k tomu, že zná lidi, kteří se jím zabývají profesionálně má o tomto oboru dost informací. Chovatelství dostihových koňů je tříletý obor bez maturity a jít na takový obor se Žofii zdálo poněkud nepřiměřené vzhledem k jejím školním výsledkům. K tomu je velmi obtížné se v tomto oboru uživit. Stejný problém je přítomen v profesi keramičky. Úzké uplatnění a nejistá obživa.

Svoji volbu konzultovala s matkou. *Žofie: „... Ale nakonec chodím na keramiku, baví mě modelace a ta zručnost. Medicína mně taky není tak cizí. Taky mě baví. Tak jsme to řák skloubily a vybraly jsme tuto školu.“* Známa zubařka jí umožnila návštěvu pracoviště zubních techniků v Motole. Provedla ji po něm jedna paní a Žofii se zdálo, že by to mohlo být zajímavé. Ve výběru oboru zubní technik spojila Žofie dvě důležité věci – svůj zájem o výtvarnou výchovu, praxi v keramickém kroužku a jistotu, že v budoucnu bude mít „dobrou“ práci.

Rozdílné alternativy, které volila při podávání přihlášky, jsou produktem širokého spektra jejích zájmů. Zdravotní škola je pro ni jistou budoucností a zemědělská škola představuje její hobby.

Po ukončení střední školy, se chce pokusit o přijetí na VŠ (není jasné na jakou) a věnovat se svým koníčkům.

Limitující faktory

Prospěch a studijní kredit

	Průměrný prospěch	Známky z ČJ	Známky Mat.
Pol.8.	1,43	2	2
Kon.8.	1,5	2	2
Pol.9.	1,36	2	2

Žofie patří mezi čtyři prospěchově nejúspěšnější žákyně. Její praktické zájmy a to, že žije sama s matkou ji odvádí od teoretických studií. Na rozdíl od lidí, kterým prospěch umožňuje studium oborů, jež jsou jejich koníčky, Žofii odvádí od jejího hlavního zájmu, ohledně vzdělání by šla „pod svoji úroveň“.

Rodinná situace

Žofiiny rodiče jsou rozvedení. Finanční situace její rodiny je rozhodně slabší, než je tomu u dívek z úplných rodin. Otec má vysokoškolské vzdělání a je ředitelem základní školy v nějaké moravské obci. Matka absolvovala střední pedagogickou školu, bývala učitelkou v mateřské škole. Od té doby, co se s Žofií přestěhovala do Prahy, pracuje ve stánku s občerstvením ve sportovním areálu. Žofie má mladšího bratra, který žije s otcem.

Soudě dle vzdělání rodičů a Žofiina prospěchu, je rodina proškoleně orientovaná. Nicméně Žofie (stejně jako Nina, Bětka) by mohla mířit na vysokou školu přes gymnázium.

Hledání kompromisu – proces volby

Ještě v 8. ročníku chtěla jít Žofie na gymnázium, ale to si rozmyslela. Důvodem byla přílišná všeobecnost gymnázia. Chtěla získat nějaké odborné zaměření. Není zcela jasné, proč Žofie opustila svoji touhu být veterinářkou. Zda-li to, že by studovala mimo Prahu (Střední veterinářská v Hradci Králové nebo gymnázium a pak studium na VŠ v Brně) nebo opět nejisté uplatnění či příliš dlouhé studium a v závěru opět mimopražské.

Z hlediska jejich rodinné situace je její volba logičtější. Pokud by po maturitě nebyla přijata na VŠ, chce být již profesně zajištěna. Žofie nenavazuje na rodinnou tradici pedagogického vzdělání. Nakonec i opustila svoje pečovatelské sklony, na ně si vyhradila chvíle volna. Bude umělkyní v laboratoři. Do školy se těší a je spokojená.

Shrnutí

Informování se o škole

Kluci

Cestmír	Karel	Bořivoj	Jonáš	Hubert	Dušan	Tomáš	Kamil	Svatopluk	Matěj	Radek	Vítek
knížky, teta, matka, internet	náhoda, zkušenost sestřence, návštěva učiliště	rodiče	knížky, rodiče, zkušenost bratra	vlastní zkušenost, návštěva školy při zkouškách	knížky, matka	rodiče, otec i matka	matka	knížky, rodiče, zkušenost tety a bratrance	knížky, internet, matka, matčina zkušenost	známi, rodiče	kámoši (rodiče)

Jak je ošidné hovořit o prostém informování se jsme viděli v jednotlivých kazuistikách. Přesto shrňme zdroje odkud se informace berou – jsou to především rodiče a zde zejména matky, kdo informuje své syny a filtruje jim tak skutečnost. Významně se hodnotí něčí aktuální přímá zkušenost, nejlépe někoho z rodiny. Vlastní iniciativa ohledně návštěv škol, hledání informací na internetu či v publikacích není valná, jakoby se předpokládalo, že informace o školách jsou úkol rodičů a oni kluci mají za úkol hledat sebe sama. Přesný obraz školy v rozhodování nehraje moc velkou roli – snad jen tam, kde se odmítá nějaká možnost kvůli předpokládané přítomnosti určitých předmětů (Karel) nebo tam, kde je zprostředkování nějakou zkušeností. Nabídky výchovného poradce v případě kluků z Růžové školy nebyly (údajně) v osobních konzultacích vůbec využity. Možná je to proto, že se v rozhovorech kluci snažili podat svá rozhodnutí co nejsamostatněji a drobné porady s učiteli prostě vynechali. Nebo žádný z nich neřešil žádný složitý problém.

Holky

Anna	Bětko	Danka	Ela	Jarka	Karla	Lenka	Nina	Petra	Rita	Simona	Veronika	Žofie
Zkušenost známých dívek z budoucí školy	Rodiče, vlastní návštěva školy	Rodiče, vlastní úvahy	Publikace, matka	Publikace, matka, internet, návštěva školy	Starší kamarád (mileneček?), třídní učitelka, matka	Výchovný poradce, třídní učitelka, matka	Rodinná (matčina) přítelkyně	Výchovný poradce, učitelka, pohovor	Teta, matka, vlastní úvahy	Matka	Matka, sestra	Matka, vlastní zkušenosti, návštěva profese

V případě dívek je vše podobné, pouze je tu větší (přiznaná) institucionální – školní podpora ze strany výchovného poradce a třídní učitelky. Domníváme se, že i zde v rámci rodinného čtení školní nabídky mají nakonec větší vliv a agendu matky nebo přes matku získané zkušenostní zdroje a vzory známých a tet. Celkově se pak zdá, že rodičovský filtr tu není tak důsledný, jako u kluků. Všechny tyto rozdíly mohou být působeny „psychologickými“ i sociologickými genderovými rozdíly, řadou jiných než genderových faktorů. Mnohem méně rodin je tu úplných a ekonomicky neproblematických, jedna rodina je patně zcela nefunkční.⁹ Dívky jsou tu v menší míře „mazánky“ svých rodičů. Tam kde ano (např. Danka) je zase tento vztah silnější z otcovy strany, ovšem otcové většinou nevedou školní agendy svých dcer. Není tu jediný srovnatelný hyperprotektivní dohled jako u kluků. K vrstevnickým zdrojům se tu také přidávají zkušenější starší kamarádi nebo možná přímo milenci (některým dívkám bylo i sedmnáct let), díky čemuž jsou dívky již více „vysunuty“ z rodinného vesmíru. Informace a jejich interpretace tu tudíž mají heterogennější původ.

Celková role rodičů a sociální reprodukce

Kluci

V některých případech (Matěj, Radek, Tomáš) se sleduje do jisté míry nějaká rodinná stopa, pokud ne přímo vzor. Matěj chce studovat *ekonomku (OA)*, jako máma, Radek chce pracovat na letišti jako jeho otec

⁹ 6 dívek (Anna, Bětko, Danka, Lenka, Rita, Veronika) žijí v úplné rodině; otcové Petry a Karly v jejich rodinném životě prakticky nefigurovali; 5 dívek je z rozvedených rodin (Ela, Nina, Jarka, Simona, Žofie). K tomu je potřeba dodat, že matka Ely se podruhé vdala a Ela tedy žije v úplné rodině s nevlastním otcem. S vlastním otcem se stýká jednou za čtrnáct dnů. Rita, přestože je z úplné rodiny, pociťuje ze strany otce nezájem.

a Tomáš chce být *elektrikářem, jako táta*. Ani v jednom případě se přitom nejedná o následování nějakého velkého vzoru, ale spíš jako východisko z nouze bezradnosti, které není profesně příliš určité. Rodičovská „řemesla“ tu děděna nejsou. Role rodičů je celkově rozložena do péče o studijní kredit, péče o „svobodnou volbu“, „správnou volbu“ a záchranu potomků. Ještě než vůbec povstala otázka budoucnosti, se někteří rodiče snažili udržovat studijní kredit potomků tak, aby měli snazší cestu dál. Dále v situaci volby se někteří snažili popostrčit své syny žádoucím směrem buď tak, že vymezili širší pole možného a pak nechali syna „svobodně se rozhodnout“ (Matěj, Čestmír), nebo se pro něj snažili najít to co nejvíc pasuje (Dušan), nebo je popostrkovali směrem, o kterém se sami domnívali, že je nejlepší (Kamil, Vítek a další). V případě katastrofy se soustředili na záchranu potomka a zachování úrovně (SŠ, maturita) případně žádoucího směru vzdělání (Tomáš, Karel). Vedle interpretace reality dostupných škol se soustředili na to, aby své syny jemně manipulovaly žádoucím směrem. Pokud se to nevyvedlo, žádoucí směr jim koupili. Celá tato agenda je přitom dosti výrazně matrifokální – starost o profesionální budoucnost synů je začasté a dominantně agendou matek. Pokud jde o „vystupování z rodičovského stínu“ je to tu celkem prosté: obsahově z něj vystupují kromě zmíněných tří kluků všichni a všichni se naopak nacházejí bezpečně v jeho obrysech pokud jde o „kvalitu“ škol, kde proti rodičovskému tlaku na vyšší vzdělání nikdo neodporuje.

U dané skupiny kluků dochází celkově k udržení nebo zvýšení rodinné destinace. Všichni jdou na střední školy nebo učiliště s maturitou, přitom někteří (Bořivoj, Svatopluk) mají plány rodinnou destinaci vysoko překročit – od vyučených rodičů plánují vysokoškolské kariéry. K nějaké zvláštní tematické reprodukci tu dochází možná u Radka, který chce na letiště za svým otcem. K sociální reprodukci tu dochází možná v preferencích průmyslových škol před gymnázii.

Holky

Část dívek se podobá chlapecké skupině v tom, že i tady provádějí rodiče preventivní dozor nad známkami, péči o studijní kredit.

Nacházíme zde více sledování různých rodinných vzorů rodičovských nebo příbuzenských či příbuzensky adoptivních známých - kadeřnice Rita chce být kadeřnicí jako teta, návrhářka nábytku Ela sleduje na vyšší úrovni řemeslo otce i šikovnost matky, Nina chce být účetní jako matčina známá, Lenka asi sleduje výtvarné nadání otce - řemeslníka na SOU jako *aranžérka*. Bětka chtěla na elektroprůmyslovku - otec je elektrikář, dostala se na OA, matka je účetní. Někde je to dlouhodobý vzor, jinde opět stéblo, kterého se dívky chytají, když nevědí kam.

U jiných dívek (a i u některých zmíněných) je sledován jakýsi rodinný vzorec spíše než vzor, ve kterém je diskuse o zájmech spíše bezpředmětná. Týká se to dívek z neúplných rodin, které žijí s matkou, jež se musí sama starat o zajištění svých dětí. Tady jakoby se dívky více než profesí při své volbě povolání řídily matčinou strategií přežití. Faktor „dědění“ je tu silný, ale nedědí se profese, nýbrž celková životní metoda matky a to úzce ve vztahu k ekonomické situaci matky a její sociální „fitness“, což chápeme jako kombinaci sociální obratnosti a míry vzdělání.¹⁰ V extrému to vidíme u Petry, kde je ekonomická situace velmi špatná a matka má jen základní vzdělání a je patrně velmi dezorientovaná nebo lhotejná, pokud jde o možnosti jak vylepšit postavení svých dětí. Petra se musí především sama uživit a tak je vzdělání podružné, ačkoli je to právě ta cesta kudy ven (což by lépe zvolené učiliště určitě bylo). Naopak cíl (nebo nutnost) hned se uživit vede spíš k opakování matčiných problémů. V (mnohem) mírnější formě vidíme podobné dědění strategie přežití matky u Simony, v extravagantní formě je to jasně vidět u Karly.¹¹ V nejkultivovanější formě to nacházíme u Žofie, kde se objevuje spíš než dědění strategie přežití dědění akcentu přežití.¹² Nina zase, ač sdílí téma přežití, překračuje matčinu metodu.

¹⁰ Míra vzdělání je divný výraz, ale „kultivovanost“ je příliš kulturně šovinistické, „sociální inteligence“ nepřesné. Míra vzdělání je přitom „dotazníkový“ faktor, který tu dobře koreluje.

¹¹ Kde je ekonomická situace dobrá a celkově je matka schopna si poradit tak, aby se nestrádalo, přičemž celková metoda přežití není získat špatně placenou práci a „překlepat“ svou existenci. Vidíme tu zvláštní kombinaci dezorientace v cílech, obtížně dosahovaného adekvátního odhadu své situace a schopností, přičemž ovšem tyto schopnosti nejsou nulové nebo malé, ale pouze nadhodnocené. Z toho vyplývá neploužení se či probíjení se, ale jakýsi „slalom“ životem. Jehož důsledkem jsou nespočetné eskapády, v nichž nemalou roli hrají mužští partneři. Včetně, jak jsme viděli, asi i volby konkrétní školy.

¹² Matka s VŠ vzděláním, která se toho času živí prodejem ve stánku, vede dceru od snů k něčemu praktickému, ale proti kopírování její současné situace po rozvodu. Nedobrá sociální situace se tu nekopíruje, ale zápolí se s ní.

V několika případech (Anna, Karla, Veronika, Nina, Jarka) vidíme zase nikoli dědění, ale více či méně ambiciózní projekty, jak se vyšvihnout, jak rodiče překonat - v různě relativně „atraktivních“ profesích (módní návrhářka, herečky, psychologka, účetní¹³). Žádný takový důraz u kluků nevidíme.

Spokojenost s volbou

Kluci

Až na Petra a Tomáše všichni uspěli na školách, na které se hlásili. Tomáš neuspěl tak napůl, protože se octl na soukromé škole, ale se stejným zaměřením, jaké chtěl na státní. Sám říká, že je víceméně spokojen. Dušan neuspěl a jde na školu, kterou nechtěl a chápe ji jako pouhý dočasný tábor před druhým pokusem zlézt horu přijímacích zkoušek na vysněného vojáka. Spokojen není. Jinak jsou spokojeni všichni. Zoufalý však není nikdo, protože v daném momentě je vše konečně nějak vyřešeno. Kluci mají pro tuto chvíli jasno a cítí se zabezpečeni, a to je uklidňující fakt. Pobyt na vlastních školách je ještě v tuto chvíli teorie, něco v budoucnosti.

Holky

Dívky měly v dané třídě celkově průměrně horší prospěch a nižší studijní kredit. To bylo do značné míry dáno odchodem dívčích elit z obou tříd na gymnázia v páté třídě, který zase způsobil jejich spojení. Možnosti byly tudíž oproti klukovské skupině omezenější. Zároveň tu vidíme horší schopnost akomodace - přizpůsobení cesty možnostem tak, aby byl dosažen v nějaké formě kýžený cíl nebo mobilizace sil tak, aby se omezení překonaly. Tudíž se tu objevily ve větší míře bolestivější kompromisy (Jarka, Lenka, Karla) a větší pády (Bětko, Veronika) vedoucí k většímu odklonu od vytoužené cesty než u kluků. A s tím souvisí i větší, ovšem nepřiznaná, nespokojenost. Tato nespokojenost je v případě Karly a Veroniky hned nahrazena legendou o finální spokojenosti a jedny obrovské ambice jsou hned nahrazeny jinými. Na druhé straně nebyla úspěšnost až tak špatná a v případě Ely se povedl dokonce nečekaný skok. Spokojená je více než polovina dívek. Pro danou chvíli pro ně platí to samé, co pro kluky, že prozatímni pocit jistoty, že to nějak dopadlo, jim dodává uklidnění a tedy otevřené zoufalství neprojevuje nikdo.

Zodpovědnost za volbu: legitimita volby

Kluci

Tak jak hodili kluci břemeno najít konkrétní školu na rodiče, zároveň s tím zdůrazňují, že rozhodnutí bylo nakonec jejich. Rodiče jakoby byli neproblematicky přijímáni při interpretaci obsahů škol, kam vedou a jaké jsou mantinely, ale konečně rozhodnutí je jim sverpě ubráno, ačkoli to vypadá někdy komicky (matka školu našla a on rozhodl, že na ni půjde). Pokud by se mělo přiznat, že někdo dostal příkazem jít tam či onam, byl by to asi důkaz zrady na sobě nebo submisivity a tak se kluci staví do pozice klíčových operátorů, kteří sami stiskli ono „červené tlačítko“ vlastního rozhodnutí a situaci tak legitimizovali. Oni jsou ti, kdo rozhodli a oni jsou tedy také ti, kdo za svou volbu hrdě nesou zodpovědnost. Kdyby rozhodnutí za ně provedl někdo jiný, vnímali by to asi jako neoprávněné, nelegitimní rozhodnutí.

Holky

Dívky si víc než chlapci samy hledaly informace a účastnily se nějak aktivněji vlastní manipulace s volbou školy. Některé uvádějí, že se rozhodly společně s matkou nebo výchovným poradcem, ale obecně vůbec nezdůrazňují nějakou legitimizaci, že to byly právě ony, kdo tiskl to červené tlačítko - pravděpodobně proto, že to opravdu udělaly a nemusí tedy prokazovat svůj podíl. Naopak přímo hovoří o tom, pokud to neudělaly, že si nechaly poradit. Jako by to bylo spíš jedno, kdo to udělal, není to součástí nějakého identitního diskursu.

¹³ I účetní může být za určitých okolností luxus.

Strategie úspěchu a neúspěchu (akomodace a slepota)

Kluci

Způsob postupu při přijímacím řízení a průměrný prospěch v pololetí 9. třídy:

Čestmír	Kamil	Svatopluk	Radek	Vítek	Bořivoj	Jonáš	Hubert	Matěj	Karel	Dušan	Tomáš
Na prospěch	Na prospěch	Na prospěch + pohovor	Na prospěch	Na prospěch	Přijímací zkoušky	Přijímací zkoušky	Přijímací zkoušky	Přijímací zkoušky	Přijímací zkoušky	Přijímací zkoušky/ Na prospěch	Přijímací zkoušky/ Na prospěch
1,29	1	2	1	1	1	1	1,21	1,71	1,93	1,36	1,5

Celkově vidíme, že prospěch v polovině 9. třídy byl celkově velmi dobrý, ale to je dáno do jisté míry i tím, že učitelé svým žákům v tuto chvíli spíš „přilepší“ než „zatopí“, aby jim „nezkazili život“. Ale i u kluků samotných došlo k jistému zvýšení péče. Stav v delším čase je vždy u každého v jeho kazuistice a také v přehledové tabulce.

U kluků vidíme obecnou dobrou schopnost akomodace k prospěchu. Nikdo si nevybral pro svůj pokus školu, na kterou by se nemohl se svými známkami dostat či na ní snesitelně přežít. Neúspěchy tak byly odstraňovány jaksi preventivně už při odhadu svých sil, který byl celkově opatrný. Jiná je situace u přijímaček, kde Tomáš jasně neodhadl své síly a narazil, narazil i Dušan. Obava z „nárazu“ pak dosti ovlivňuje strategie volby konkrétní školy podle nároků pro přijetí bez přijímaček. Strach z přijímacích zkoušek, z toho, že by nastaly komplikace vede některé kluky raději k podcenění svých schopností a volbě méně prestižní školy s obdobným zaměřením, jen aby bylo přijetí jisté. Možná i z toho důvodu někteří vypustí ze svých úvah gymnázia.

Vytoužený „programátor“ je pak dosahován tomu přizpůsobenými cestami. Premianti se samými jedničkami a vyznamenáním se vydávají hlavní branou bez přijímacího řízení na „prestižní“ elektroprůmyslovky. Ti s horším a přesto dobrým prospěchem volí mezi třemi možnostmi. Buď riskovat přijímačky, nebo si vybrat školu na které není takový nával, nebo na ni stačí horší prospěch. Přitom se spíš pokusí o dvě kola na „prospěch“ na méně prestižní škole než o risk přijímaček a pokusy být přijat jinam v druhém či třetím kole, pakliže nevyjdou. (Čestmír, Svatopluk)

Nebo mají známky, které na automatické přijetí nestačí tak jako tak a pak přijímačky risknout musí. Pak je samozřejmě rozhodující, jak dokáže dotyčný a jeho rodina mobilizovat síly a prostředky na doučování, aby dotyčný dohnal a předešel ty, kdo jsou potenciálně před ním. V případě Tomáše patrně on sám i jeho rodina vůbec neodhadli vážnost situace, za což budou muset nyní dost zaplatit. Naopak v případě Huberta to jeho rodina zvládla, určitě také proto, že se jednalo o druhý gymnaziální pokus.

A pak jsou někteří, kteří prostě něco chtějí, jsou premianti a ačkoli by si mohli zvolit nějakou pohodlnou cestu, přesto jdou do přijímaček, protože jim jde o určitou cestu víc než o bezproblémové přijetí. (Jonáš, Bořivoj)

A rovněž je možné obětovat celý původní zájem a změnit směr prostě proto, že původní zájem měl nepřijatelné souvislosti (počítače a matematika, fyzika u Karla).

Holky

Způsob postupu při přijímacím řízení a průměrný prospěch v pololetí 9. třídy:

Anna	Bětko	Danka	Ela	Karla	Rita	Veronika	Žofie	Jarka	Lenka	Nina	Petra	Simona
Přijímací zkoušky	Přijímací zkoušky/ Na prospěch	Přijímací zkoušky	Přijímací zkoušky	Přijímací zkoušky	Přijímací zkoušky	Přijímací zkoušky	Přijímací zkoušky	Na prospěch	Na prospěch	Na prospěch	Pohovor	Na prospěch
1,5	1,43	1,07	1,86	1,57	2,36	1,64	1,36	1,79	2,43	1	2,36	2,14

Jak bylo řečeno, dívky měly celkově omezenější možnosti a tak královská cesta být přijat na školu bez kompromisu přijímacích zkoušek se povedla jen Nině. Ostatní „prospěchová“ přijetí jsou buď na SOU (Lenka, Petra, Simona) nebo na soukromou střední školu (Jarka). Ty, které chtěly na jakoukoli státní (i soukromou střední školu v případě Karly) s maturitou, (a v případě Rity dokonce SOU) musely podstoupit

přijímačky nebo alespoň talentovky. O úspěchu tu rozhodovala kombinace schopnosti se mobilizovat a odhadnout síly. Strategii „malá domů“, kdy se prozatím velké plány odloží a využije se jiná cesta, použily ty dívky, které své síly neodhadly. (Karla, Veronika, Bětka). Zajímavá byla volba alternativ v těchto případech - na prvním místě kosmické ambice, na druhém však žádná menší varianta téhož nebo rozumnější cesta k cíli přes gymnázium, ale ultrakonvenční OA a hotelová škola, u které se nevýhody při přijímání na vysněné obory na VŠ vůbec nevidí a jsou zastřeny motivem „určitosti“ specializované střední školy nebo představou, že nebude tak náročná jako případné gymnázium.

Hledání zájmu – tendence, oběti

Kluci

Jak jsme viděli, ve většině kluci formulují svůj subjektivní zájem jako, že chtějí dělat *něco s počítači*. Počítač je viděn jako agent zábavnosti pro jakoukoli práci (Matěj), jako jediný nějak „kognitivní zájem“ (Matěj, Tomáš), jestliže se musí škrtnout sporty a hledat něco „závažnějšího“. Dále je viděn jako předmět zájmu o sobě a to různě expertně a jako takový různě souvisí s volbou školy. Všichni „experti“ se považují za pokročilé uživatele a někteří se již „také podívali dovnitř“ – do kódu programů a jejich modifikací nebo přímo do té „tajuplné krabice“. Takže nejenže chtějí pracovat s počítači, ale chtějí přímo do nich, chtějí se jimi přímo zabývat. Tento celkový zájem u některých vychází z nějaké dlouhodobé tendence a opravdového vhledu (Čestmír, Bořivoj, Jonáš), jinde je to dosti sociálně vrstevnický podněcený zájem. I když se jakoby následuje otcovský vzor, tak je jeho reálná podoba zprostředkována vrstevnický (Tomáš), chce dělat „něco s počítači jako všichni kluci“, to znamená „něco s elektronikou jako táta“. Přitom všichni přiznávají, že na počítačích především hrají hry a to je taky hlavní motor sociální difúze tohoto zájmu. Hry, o kterých se mluví, které se prožívají, kopírují a vyměňují, někdy se hrají společně a mají specifické hardwarové požadavky (což znamená, že jste si víc vědomi hardware a jeho vlastností než u textových editorů nebo www stránek), jsou hlavním předmětem klukovské konverzace, pomíneme-li dívky. Jsou zábavné a tak není divu, že je všude tolik počítačových expertů. Počítače v tomto ohledu baví stejně frajery i vynálezce, ačkoli frajeři jsou víc uživateli a méně experty. Popravdě – počítače baví úplně všechny, ale někteří by na tom svou identitu nestavěli (Hubert), jiní ač opravdoví experti tento zájem neplánují použít jako palivo pro motor svého středoškolského vzdělání (Jonáš, Bořivoj) a možná odkládají jeho využití později na vyšší úrovni. Jedinou výjimkou je voják Dušan, kterého to baví, ale je to pro něj „bokovka“, až druhá náhradní věc. Karel zase zjistil, že se opravdovým expertem stát nechce, že by ho to stálo moc sil. Proto raději obětoval počítač jako předmět vzdělání a stane se starožitníkem. Ostatní volili školu tak, aby nějak počítače obsahovala – nic jiného je vlastně nenapadlo. Zajímavé je, jak se hry a hráčství přetaví v tolika případech na „zájem“ o elektroniku, respektive jak je tento hráčský zájem přeložen do jazyka škol jako zájem o elektroniku. Nikdo z kluků se přitom nezmiňuje, že by doma konstruoval nějaké obvody, zvykal si na narkotikum přepalované kalafuny tak jak je to u všech „bastlířů“, nebo páčil součástky ze starých televizorů.

Celkově jediný z těch, kdo chtěli „někam, kde to bude něco s počítači“, kdo musel tento svůj zájem obětovat kvůli svým studijním výsledkům je Karel. Dušan musel dočasně obětovat vojenství při bivaku na „strojárně“.

Svatopluk si pro jistotu vybral školu nižšího kreditu než je například „Ječná“, ale směr drží – jeho učební obor je s maturitou na jednom z lepších učilišť, takže takový pád to není. Velký pád zažil Tomáš nebo možná spíš jeho rodiče, kteří budou muset zaplatit soukromou školu – ta ale bude opět v požadovaném směru, takže pro něho to není oběť v předmětu, ale ve společenské prestiži školy, kterou asi chtěl a na kterou vůbec neměl.

Holky

U dívek je pestrost „subjektivního zájmu“ a „perspektivy“ mnohem větší než u kluků. Nic takového jako „počítače“ se tu nevyskytuje. Někaký počítačový zájem se objevil, ale zase rychle zmizel. Jakoby k nim měly dívky nějaký odpor, ostych, možná jim je rodiče nedávají jako dárky k vánocům, zkrátka nic. Počítače v dívčí skupině prostě „nejsou v oběhu“.

Sice je tu několik obchodních akademií, ale pouze v jednom případě (Nina) se jedná o vyjádření zájmu.

Jakýsi hlubší předchozí zájem, který je vzat jako základ projektu budoucnosti a volby školy se objevuje u návrhářky Anny, které se podařilo uspět. Podobný sen bylo pro Veroniku a Karlu herectví, ale Karla se o jeho realizaci v dané chvíli nepokusila a odsunula jej do jakési „nekonečně lepší“ budoucnosti, která nastane, až opustí po absolvování republiku; Veronika to zkusila a jakoby jí stačilo, že se umístila jen kousek za posledním přijatým. To jakoby jí jako herečku potvrdilo a víc se zdá není nutné. Všechny tři dívky tvořily základ třídní smetánky¹⁴ a prestižní ambice tu byly součástí společenské hry podobně jako počítače u kluků.

Ve více případech se vyskytly nějaké výtvarné umělecké sklony, tu vědomě pěstované (návrhářka Anna, kadeřnice Rita), tu jakoby nalezené - zejména u aranžérek (Simona, Lenka), návrhářky nábytku Ely, zubního technika Žofie či v podobě náhlého snu Bětky o počítačové animaci. Růžová škola se profileovala jako výtvarná a tak svou inspiraci i určité zkušenosti čerpaly pravděpodobně i tady buď z výuky nebo kroužků (keramika).

Některé dívky při volbě obětovaly své hluboké a dosti časově i finančně náročné koníčky (nebo je odsunuly) a to zejména proto, že k nim nenašly pro sebe adekvátní výraz v nějaké konkrétní škole. U tří dívek to byly koně (Jarka, Žofie, Ela), které byly odsunuty kvůli příliš nízkému stupni vzdělání, ke kterému by adekvátní učiliště vedlo a kvůli velké praktické zkušenosti dívek s tím, jak je chov koní nákladný a obtížný, je to tržně těžko uplatnitelná profese. Jarka se ze zásadní chovatelky koní (s velmi výraznou pubertou¹⁵) proměnila na hlubokého fanouška motorek a psychologie. Což spolu samozřejmě souvisí, vzhledem k tomu, že ji zajímá především četba Freuda. Možná to některé čtenáře Freudova díla pobaví. Psychologii hodlá studovat na VŠ a působí velmi zaujatě. Danka nešla na automechaniku, ačkoli motory a motorky jsou její vášeň, protože s jejím prospěchem by to asi bylo divné.

Závěr

Oproti klukům je u dívek celý diskurs o zájmech akcentovaný jinak. Mnohem více z nich se stará o to, co jsme na začátku pojmenovali jako perspektiva. V různé míře silně tu tato „odcizující“ perspektiva hraje prim před rozmary a zájmy. Mnohem více se starají o zajištění sebe sama nebo zajištění, které by jim zaměstnání mělo potenciálně přinést. Dívky v tomto směru mají na mysli více „vnějšek“ než „vnitřek“ svojí osoby. Nedomníváme se, že by to byla nějaká „záhada“ ženské duše, ale prostě důsledek určitých společenských tlaků, které jsou nejzjevnější v oněch případech dědění matčiny strategie přežití, kde jsou rovněž největší důrazy na to „uplatnění“. Holky se nezaměřují na zájmy, protože se mnohem blíže seznamují se situací matek, které především musí samy přežít bez zaměstnání nebo ve špatně placených nebo jinak složitých pozicích. Zatímco kluci jakoby snili o seberealizaci, dívky jakoby se strachovaly o přežití. Jakoby obě skupiny obracely jednu minci obav: working sucks & life kills, práce ničí a život ubíjí, a své volby obracely proti nim.

¹⁴ Viz Rybová M. Formy odívání v sedmé třídě. In PSŠE. *Sedmá třída*. PedF UK: Praha 2002

¹⁵ Viz Doubek, 7. třída Puberta v sedmé třídě. In PSŠE. *Sedmá třída*. PedF UK: Praha 2002

